LETO VI. / ŠTEV. 35 KRANJ, 29 AVGUSTA 1953

GLAS GORENJSKE

UREJA UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEKOČI RAČUN PRI NB KRANJ-OKOLICA ŠT. 624-T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, ČETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 8 DINARJEV

Odstranili bomo ostanke birokracije

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tov. Edvard Kardelj na Jesenicah

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta in član CK ZKJ tov. Edvard Kardelj je v petek popoldne obiskal Jesenice. Pred jeseniško Kazino so gosta pričakali številni javni delavci radovljiškega okraja, predvsem pa zastopniki delovnih kolektivov. V imenu zbranih so tov. Kardelja pozdravili tov. Milan Kristan, predsednik OLO, Viktor Ropret, ravnatelj jeseniške železarne, Ivan Bertoncelj, org. sekretar OK ZKS Radovljica in drugi, ki so spremljali tov. Kardelja skozi nove obrate jeseniške železarne in valjarne na Javorniku.

Ugledni gost na obisku v železarni

V kmečki sobi tovarniške kazine se je zbralo okoli sto ljudi, predvsem zastopikov delovnih kolektivov, ki so tov. podpredsedniku stavili vrsto vprašanj v zvezi z novimi uredbami in predpisi, ki jih pripravlja zvezni izvršni svet.

V svojih uvodnih besedah je tov. Kardelj dejal, da želi predvsem slišati mnenje ljudi iz proizvodnje o novih uredbah in gospodarskih ukrepih, ki so važnega pomena za nadaljni razvoj našega gospodarstva. Dejal je, da je naš gospodarski sistem pokazal solidne rezultate, ki so dali izreden ugled Jugoslaviji v svetu. Toda dosedanji uspehi nas ne smejo uspavati. Vsi moramo gledati tudi kritično in nikoli ne smemo biti zadovoljni s tem, kar smo dosegli.

Naš gospodarski sistem je pokazal še celo vrsto slabosti. Nove uredbe pa imajo namen odpraviti te napake in izpopolniti naš gospodarski sistem.

Tov. Kardelj je dejal, da je bistvo novega gospodarskega sistema v tem, da odstranimo še preostale ostanke birokratizma, ki izvirajo iz dosedanjega sistema planiranja. Tak razvoj je bil potreben, ker smo morali najprej zgraditi industrijo. Sedaj pa je treba izkoreniniti birokratizem, da se bodo tudi druge veje gospodarstva lahko razvile.

Tov. Kardelj je obširneje govoril še o uredbi o razdelitvi bruttoprodukta, o bodoči investicijski politiki in drugih vprašanjih. V zvezi z delitvijo bruttoprodukta je tov. Kardelj dejal, da je tovarna z vsem poslovanjem samostojna javna ustanova, s katero razpolaga družba, delovni kolektiv z delavskim svetom na čelu pa tovarno upravlja. Tako bo delo delavskega sveta in kolektiva podvrženo tudi kritiki ljudskega odbora. Prav tako bodo imeli veliko nalogo tudi zbori proizvajalcev, ki bodo morali polagati več pažnje delavskim svetom, da ne bodo tako zaprti sami vase, kakor se to često dogaja. Ob zaključku svojega izvajanja je tov. Kardelj dejal: vse to bo omogočilo, da bo ves sistem dejanska osnova za ustvarjanje prave socialistične morale v naši skupnosti.

Pred jesenskimi volitvami v Zvezno ljudsko skupščino

Pravice in dolžnosti ljudskih poslancev

V zadnji številki našega lista smo govorili o določbah načrta novega volilnega zakona, ki se nanašajo na volitve poslancev v Zvezni zbor Ljudske skupščine. Danes pa bomo omenili glavna določila v načrtu novega volilnega zakona, ki govorijo o pravicah in dolžnostih zveznih ljudskih poslancev.

Prvi člen načrta navaja, da so poslanci, izvoljeni v Zvezno ljudsko skupščino, politični predstavniki delovnega ljudstva odnosno proizvajalcev okraja in mesta, v katerem so izvoljeni.

Načrt nadalje razdeli pravice in dolžnosti zveznih poslancev na pravice in dolžnosti, ki jih imajo v zvezni ljudski skupščini, nadalje v ljudskem odboru okraja ali mesta odnosno v predstavništvu ljudske republike, avtonomne pokrajine in avtonomne oblasti in končno v okraju ali mestu.

V zvezni ljudski skupščini ima vsak ljudski poslanec pravico, da predloži v pretres in odločitev zakon ali drug predpis, za katerega sprejem je pristojna skupščina. V zvezi z delom poslancev v zvezni ljudski skupščini je navedeno še nekaj drugih določb, katerih smisel je, da poslancu omogočijo izvrševanje njegovih pravic v ljudski skupščini.

V drugem delu so navedene pravice in dolžnosti vseh treh skupin poslancev, ki so izvoljeni v zvezno ljud. skupščino, to je poslancev, ki jih izvolijo v zvezni svet državljani okraja in mesta, poslancev, ki so izvoljeni iz republiških, pokrajinskih in oblastnih zborov in poslancev, ki so izvoljeni v svet proizvajalcev.

Poslanci zveznega zbora in zbora proizvajalcev, izvoljeni v okraju odnosno v mestu, dobijo pravico odbornikov okrajnega odnosno mestnega zbora, v katerem so bili izvoljeni.

Poslanec je dolžan, da v okrajnem odnosno mestnem zboru svojega volilnega okraja poroča o svojem delu in delu zveznega zbora in skupščine. Okrajni in mestni zbor sta dolžna, da na predlog ljudskega poslanca stavita na dnevni red njegovo poročilo. Prav tako pa imata pravico, da od narodnega poslanca zahtevata obvestila o vprašanjih, katere zvezni zbor odnosno skupščina pripravlja ali proučuje. Okrajni in mestni zbor lahko stavita na dnevni red celo pretresanje posameznih vprašanj v zvezi z zakoni in drugimi odločbami zveznega zbora odnosno skupščine, ki jih pripravljajo ali pa so že sprejeti. Ljudski poslanec mora po zaključkih tega pretresanja, v kolikor to zahteva okrajni ali mestni zbor, obvestiti ljudsko skupščino, pa če se tudi on sam s tem ne strinja. Prav tako mora potem obvestiti okrajni ali mestni zbor o mišljenju in odločitvi ljud. skupščine o tem vprašanju.

Ljudski poslanec zbora proizvajalcev zvezne ljud. skupščine ima iste pravice in dolžnosti v odnosu do okrajnega ali mestnega zbora proizvajalcev, kot jih ima poslanec v zveznem zboru do mestnega ali okrajnega zbora.

Tretji del načrta o pravicah in dolžnostih poslancev v okr. ali mestu pa govori o konkretnem stiku poslancev z volivci. Zvezni ljudski poslanci imajo pravice in dolžnosti, da v okraju in mestu spremljajo izvajanje samoupravljanja delovnega ljudstva, svobode in pravice državljanov, izvajanje zveznih zakonov, drugih odločb in ukrepov zveznih organov oblasti, spoštovanje zakonov in zakonitosti, splošno politično stanje, kakor tudi, da spremljajo druga vprašanja, važna za gospodarski, kulturni in socialni razvoj okraja ali mesta. Člani zveznega zbora proizvajalcev pa spremljajo v okraju ali mestu izvajanja samoupravljanja proizvajalcev, njihovih socialnih pravic, izvr-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Misticizem na pohodu

Kam je privedlo klerikalno mračnjaštvo vodiško občino

Že lani je občinski ljud. odbor v Vodicah sklenil, da začne z zidavo nove moderne osemletne šole. Dosedanje tri šole (v Vodicah imajo tri razrede, v Šenkovem turnu in v Skaručini pa en razred) še daleč ne ustrezajo potrebam pouka, še manj pa v pogledu sanitarnih zahtev. Za vajence nimajo nobenih učilnic in morajo le-ti obiskovati šolo v oddaljenem Mengšu in št. Vidu. Otroci iz 16 vasi in naselij vodiške občine so v pogledu znanja močno prikrajšani. S tako pomanjkljivo izobrazbo še gospodariti ne bodo znali, tudi ne bodo imeli možnosti za izučitev obrti in za nadaljne šolanje na gimnazijah in strokovnih šolah. Vse to je uvidel že prejšnji občinski odbor in s tem pravilno seznanil občane. Člani množičnih organizacij so takoj pristopili k zbiranju prispevkov za gradnjo nove šole. Med kmeti so zbrali 450 m³ lesa, člani SZDL pa so se obvezali prispevati v denarju in prostovoljnih delovnih urah 1,600.000 din. Opekarna v Vodicah je obljubila pokloniti 100.000 zidakov, obrtniki in zidarji pa bi opravili brezplačna dela v vrednosti najmanj 750.000 din. Okrajni ljudski odbor jim je dal na razpolago 1,5 milijona investicijskih sredstev, tako da bi z gradnjo šole lahko začeli že letošnjo pomlad. Šolo bi po možnosti gradili nekako v središču občine, do kamor bi tudi otroci iz najbolj oddaljenih vasi imeli največ 3 km hoda.

Tak je bil načrt množičnih organizacij, ki so za novo šolo zainteresirale najširše množice in zagotovile zanjo tudi materialna sredstva. In vendar z zidavo še niso pričeli. Zakaj? Sedanji občinski ljudski odbor v Vodicah s predsednikom Fujonom na čelu, ki je vseskozi apolitičen v prizadevanjih za našo socialistično stvarnost, se je sprva odločno upri gradnji nove šole. Hotel je s tem zavreti napredne težnje in prizadevanja množičnih organizacij in pustiti otroke svojih občanov, da se še nadalje brez izobrazbe prebijajo skozi življenje, kar pa mu ni uspelo. Hotel je, da bi novo šolo gradili v Vodicah, do kamor bi otroci iz najbolj oddaljenih vasi morali hoditi 7 km daleč. S takšnim namernim sejanjem razdora med vodiške občane so na zboru volivcev izsilili sklep, naj se glede prostora izvede glasovanje, do katerega je te dni tudi prišlo.

Odsotnost večine volivcev vodiške občine, ki se močno zanimajo za gradnjo nove šole v središču območja občine, je povzročila klavrno 35% zmago nazadnjaškega občinskega odbora, ki hoče zidati šolo v Vodicah. SZDL in ostale množične organizacije so z bojkotom glasovanja naredile veliko politično napako, ker niso pravilno izrabile te priložnosti in aktivizirale članstvo pri udeležbi na glasovanju. Iz te bitke bi odnesle sigurno 65% zmago in potolkle nazadnjaški občinski odbor, kar bi bilo od velikega pomena za delovno ljudstvo. Izgovor, da so se glasovanja vzdržali samo zaradi tega, ker se je njihovo članstvo že enkrat za vselej izjasnilo za gradnjo šole na določenem mestu, za kar so dali tudi svoje prostovoljne prispevke in delovne obveze, je slabo dejanje nebudnosti nad reakcionarnimi težnjami manjšine. To odsotnost naprednega dela občanov pri udeležbi referenduma je zato spretno izkoristil mračnjaški klerikalizem — s predsednikom občine Fujonom na čelu in se podal v borbo za pridobivanje glasov. Na volišče je prignal vse najbolj temne reakcionarne elemente od klerikalcev do kominformistov, ki jih ni bilo videti še nikdar na nobenih dosedanjih volitvah. Razgreti agitatorji Fujona so se razleteli po vsej občini in kdor ni hotel priti na volišče, so zahtevali pooblastilo in volili namesto njega. Marsikdo jim je tako nasedel in vsak pristaš občinskega odbora v Vodicah je volil za pet, šest volivcev hkrati. Tako so nasprotniki naše socialistične stvarnosti v Vodicah nameravali slaviti zmago — pa so se grdo ukanili. Večina jim ni nasedla, glasovanje s pooblastili pa je prišlo na dan in okrajna volilna komisija ga je razveljavila, ker so ga izvedli na goljufiv način.

Člani SZDL v Vodicah imajo zdaj veliko nalogo. Obračunati morajo z raznimi Fujoni, Čebulji, Sršeni in podobnimi, ki so se priključili naporom delovnega ljudstva z namenom, da bi sleherno politično napako naših poštenih ljudi izkoristili za svoje mračne cilje in na vsakem koraku ovirali napredek socializma v svoji občini.

Jeseniški volivci razpravljajo o delu ljudskega odbora

Ljudski odbor mestne občine na Jesenicah je eden najboljših na Gorenjskem. Ker se odborniki zavedajo svoje odgovornosti in dolžnosti, je podan osnovni pogoj za uspešno delo odbora. O tem zgovorno potrjujejo rezultati sej in udeležba na njih. V prvem polletju letos je imel ljudski odbor 11 sej s povprečno 80% udeležbo. Od 56-tih sklepov jih je LO izvršil 53, trije pa so trajnejšega značaja. Za zadnjo sejo ljudskega odbora, ki je bila pred nedavnim pa je predsednik pripravil poročilo — pregled dela za preteklo polletje. Potem, ko so odborniki prediskutirali poročilo, so sprejeli sklep za sklicanje zborov volivcev. Zbori se bodo izvršili v tem tednu.

Odborniki bodo to leto že drugič položili obračun o svojem delu pred volivci, sprejeli kritiko in nove predloge, ki velikokrat zelo koristijo odboru pri svojem delu.

Na prvih zborih volivcev, ki so bili v marcu mesecu, so razpravljali o družbenem načrtu in proračunu ljudskega odbora mestne občine. Sicer na zborih ni bila zadovoljiva udeležba, bila pa je dobra diskusija, ki je dala vrsto koristnih predlogov. Na posebni seji je ljudski odbor razpravljal o predlogih volivcev in danes prihajajo odborniki z odgovori pred svoje volivce. Mnogo teh predlogov je bilo že uresničenih, nekaj pa jih je še v načrtu.

Odborniki pa se niso povsem zadovoljili z udeležbo volivcev na zborih in sploh v sodelovanju z volilnimi organi. Pri ljudskem odboru je postavljenih še nekaj komisij in svetov, ki prav tako uspešno izpolnjujejo svoje naloge.

Pri sprejemanju družbenega načrta je ljudski odbor polagal največ pažnje ureditvi komunalnih naprav, predvsem problemu preskrbe Jesenic z vodo, za kar je predvidel tudi največ sredstev in sicer 15 milijonov dinarjev. Ker se na Jesenicah gradi vedno več raznih objektov, predvsem stanovanj, postaja tudi večja potreba po dobri pitni vodi. Načrti za vodovod so izdelani, v teku pa so že tudi pripravljalna dela. Tudi program ostalih investicij uspešno izpolnjujejo. V letošnjem prvem polletju pa so začeli tudi temeljiteje proučevati stanovanjski problem, ki postaja vse bolj kričeč. Organizirali so vrsto razprav in sklenili, da bodo posamezna podjetja prispevala gotova sredstva za kreditiranje individualne stanovanjske gradnje. Železarna Jesenice je v ta fond prispevala 50 milijonov din, določeni pa so že tudi zazidalni načrti.

Po družbenem načrtu predvideni dohodek mesta je bil za prvo polletje presežen za skoraj 7%. Na ta uspeh vpliva predvsem rezultat jeseniške železarne, ki je svoj dohodek presegla za 11%. V tem pa so tudi pogoji za uspešno izpolnjevanje investicijskih del.

Predlagali so kandidate

Na razširjenem plenumu OO SZDL radovljiškega okraja, ki je bil v ponedeljek popoldne na Jesenicah, so razpravljali o pripravah na bližnje volitve v zvezno in republiško ljudsko skupščino in o volitvah v zbor proizvajalcev. Člani plenuma so predvsem govorili o osnutku volilnega zakona, katerega je tolmačil dr. Žun. Razpravljali so tudi o načinu volitev in metodi kandidiranja, da ne bi pri izvajanju kršili demokratičnosti, ki jo narekuje novi volilni zakon.

V bodočo zvezno ljudsko skupščino bodo v radovljiškem okraju izvolili enega poslanca; enega v zbor proizvajalcev, štiri v republiško skupščino, v republiški zbor proizvajalcev pa tri poslance. V zbor proizvajalcev bo volila industrijska skupina, ki ustvarja v okraju 92% bruttoprodukta. Še pred tem pa bodo izvolili okr. zbor proizvajalcev, ki bo štel 40 članov.

Odborniki so se pogovarjali tudi o ljudeh, ki naj bi prišli v poštev za kandidiranje. Takole so predlagali: zbrati je treba ljudi, ki bodo pravilno opravljali svojo funkcijo in bodo pristopni ljudem. Kaj ko bi predlagali tov. Toneta Dolinška, — se je nekdo oglasil. Še malo diskusije in vsi so bili za to. Dolinška dobro poznajo na Jesenicah in po ostalih krajih, pri ljudeh je priljubljen in že sedaj je bil poslanec. Lahko rečemo, da je to svoje poslanstvo tudi v redu izvrševal. Saj skoraj ni bilo zborovanja ali večje prireditve, da ne bi bil navzoč tov. Dolinšek. Tudi za tovariše Mirota Zlatnarja, Albina Jensterla in Ivana Bertoncija-Johana so bili vsi navdušeni. Prebivalci radovljiškega okraja jih dobro poznajo in ne bo jim žal, če se odločijo zanje. Tov. Boris Kocijančič je tudi kot poslanec često prihajal v radovljiški okraj in se zanimal za razmere in delo v okraju. Zato so bili na plenumu mnenja, da bi bilo prav, če bi še vnaprej kandidiral. Seveda pa bodo o tem rekli svoje zbori volivcev, ki imajo edini pravico postavljati kandidate. Vedeti pa moramo še, da bodo novi ljudski poslanci laže izvrševali svoje naloge, ker bo to njihovo poklicno delo.

Tudi o kandidatih za svet proizvajalcev so se menili, vendar bodo o njih morali temeljiteje razpravljati proizvajalci sami, ker jih bodo le-ti volili.

Iz malega raste veliko . . .

»Remont mlinov« se je razširil v industrijsko podjetje

Menda je malo krajev v Sloveniji, ki bi imeli tako pestro industrijo kot jo najdemo v Domžalah. Kemična tovarna »Induplati«, Tovarna barv in lakov, Papirnica, Tovarna sanitetnega materiala, »Univerzal«, »Toko«, Lesno industrijsko podjetje, usnjarna pri Usnjarskem tehnikumu, »Alko«, to so močni industrijski obrati, ki izpričujejo zelo razgibano in pestro življenjsko rast. Pa še nekaj je v Domžalah, kar težko najdemo v naši državi. Šele pred dvema letoma so ustanovili v Domžalah majhno, na pol obrtniško podjetje »Remont mlinov«, ki naj bi za prvo silo popravilo mline v okraju, posebno še, ker so bili le-ti med okupacijo močno prizadeti. Od tega skromnega začetka so sposobni in podjetni domžalski popravljalci mlinov hitro napredovali. Popravili so vse mline v okraju in pričeli z montiranjem novih mlinov. Kmalu se bo »Remont mlinov« razširil v industrijsko proizvodno podjetje.

V vsej državi ni bilo doslej tovarne, ki bi izdelovala mlinske kamne, pa tudi druge izdelke, ki jih potrebuje sodoben mlinski obrat. Mlinarji so morali vse to kupovati v tujini, za kar so plačali dragocene devize. »Remont mlinov« v Domžalah pa je že izdelal prvo serijo razkladalnih polžev za žito, ki so napravljeni s tako industrijsko solidnostjo, da se bodo naši mlini mirno odrekli izdelkom iz tujine. Prvih sto domžalskih »polžev« so si že zagotovila mlinska podjetja iz Turčije. — Podjetje pa ne izdeluje samo teh proizvodov. Začeli so izdelovati mlinske kamne iz umetnega kamna, ki so precej boljši od naravnih, saj je mogoče z ustreznim sestavom kamene mase doseči zaželene lastnosti. Po uspešnem eksperimentiranju so uspeli, da jih lahko vežejo in vlijejo v kalupe po poljubnih željah naročnikov. Za naše ostarele in izrabljene mline pomenijo domžalski kamni resničen blagor. Ko bi le mogli zadostiti vsem naročilom, kajti tudi za te kamne je Turčija velik naročnik... Prav tako se je podjetje lotilo proizvodnje vozičkov, zajemalk in številnih vsakdanjih manjših, a potrebnih mlinarskih naprav.

V dveh letih obstoja so na novo montirali dva večja sodobna avtomatska mlina, pri katerih so tujega izvora samo valjčki. Oba imata zmogljivost po 30 ton dnevno. Tretjega, popolnoma novega, z zmogljivostjo 12 ton, pa zdaj montirajo. Poleg tega so obnovili že 8 kmečkih mlinov.

Za takšno mlado podjetje je ta bilanca več kakor ugodna, zlasti še, če pomislimo, da je v vsej Jugoslaviji samo še eno podobno podjetje in to daleč na jugu države.

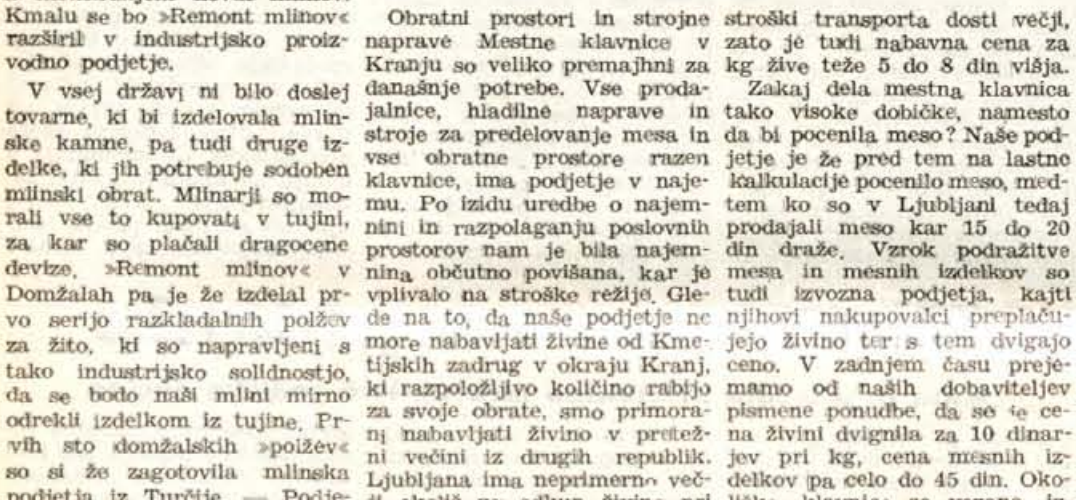

Domžale, industrijsko središče ljubljan. okoliškega okraja

Poslanec mora volivcem poročati o delu

Nadaljevanje s 1. strani)

šitev obvez, gospodarskih organizacij nasproti družbi, kakor tudi delo samoupravnih ustanov na področju gospodarstva in socialnega zavarovanja.

V izvrševanju svojih pravic in dolžnosti so ljudski poslanci dolžni, da o svojih ugotovitvah obvestijo dom, katerega člani so, odnosno skupščino in druge organe skupščine, kakor tudi ustrezne okrajne in mestne zbore. Člani zveznega zbora imajo pravico, da od časa do časa predlagajo sklicanje zborov volivcev in da na tem zboru poročajo o svojem delu, delu zveznega zbora in skupščine, kakor tudi da poslušajo mišljenje in predloge zbora volivcev.

Vsak ljudski poslanec je dolžan, da si izbere neko stalno mesto v svojem volilnem okraju, kjer mu volilci ob določenem času morejo dajati svoje predloge in mišljenja.

Poslanci zveznega zbora so pooblaščeni, da zahtevajo od vseh državnih organov, ustanov in gospodarskih organizacij v svojem volilnem okraju podatke o delu in poslovanju vseh organizacij. Lahko prisostvujejo tudi sejam svetov in drugih upravnih organov ljudskih odborov kakor tudi sejam raznih drugih samoupravnih ustanov. Na teh sejah lahko izražajo svoja mišljenja, ne morejo pa glasovati.

Člani zveznega zbora, izvoljeni od republiškega pokrajinskega ali oblastnega zbora, imajo iste pravice in dolžnosti v volilnem okraju, v katerem so izvoljeni za poslance republiškega, pokrajinskega ali oblastnega zbora.

Ljudski poslanci izvršujejo svoje pravice in dolžnosti na podlagi določil ustave in zakona. Oni osebno ne morejo izvrševati nobenih dejanj oblasti ali izdajati kakih ukazov. Ljudski poslanci lahko predloge in zapažanja, ki se nanašajo na delo državnih organov in ustanov ter gospodarskih organizacij, iznašajo samo na sejah odgovarjajočih predstavniških teles, njihovih odborov in komisij.

Ako ljudski poslanec prekorači pravice, ki mu jih ta zakon daje, lahko zainteresirana ustanova, organizacija ali uslužbenec vloži ugovor proti takemu delu ljudskega poslanca in ga pošlje zboru skupščine, katerega član je ta poslanec.

Kot vidimo, bodo ljudski poslanci po teh določilih imeli velike pravice in dolžnosti pri izvrševanju svojih nalog. Približno iste pravice in dolžnosti določa tudi osnutek zakona o pravicah in dolžnostih, o volitvah in o odpoklicu ljudskih poslancev ljud. skupščine LRS. S temi zakoni, ki so velikega političnega pomena, gre naše delovno ljudstvo naprej v razvoju socialistične družbe in ljudske demokracije.

Uspeh jeseniške strelske družine

Strelska družina »Heroja Matije Verdnika-Tomaža« na Jesenicah je priredila v dneh od 15. do 23. avgusta pod pokroviteljstvom narodnega heroja, ppolkovnika JLA in predsednika Strelske zveze Slovenije Klanjščka-Vasja, strelski teden. Ves teden, ki je bil prava manifestacija naših strelcev, so bile organizirane na novo dograjenem strelišču strelske tekme in kulturne prireditve. Pričetek strelskega tedna so naznanili v soboto zvečer kresovi, bengalični ognji in taborni ognji na strelišču. Dan otvoritve strelišča in parka pod strelliščem ter razvitje novega prapora pa je v zgodnjih jutranjih urah naznanjala godba na pihala z budnico. Otvoritve novega in modernega strelišča olimpijskih izmer so se poleg številnega občinstva udeležili tudi predstavniki JLA, ljudske oblasti in organizacij. V strelskih tekmah, ki so se vrstile ves teden, so nastopale domače, kakor tudi tuje ekipe. Tako je bilo ekipno prvenstvo članov z Jesenic in okolice z vojaško puško, ekipno prvenstvo mladine v streljanju z vojaško puško, ekipno prvenstvo pionirjev z zračno puško, prvenstvo družine »Heroja Matije Verdnika-Tomaža«, strelski troboj Javornik — Žirovnica — Jesenice, strelski troboj Kranj, Tržič, Jesenice, in nagradno streljanje z vojaško puško. Med kulturnimi prireditvami, ki so bile vsak večer polno obiskane, je bil najvidnejši koncert »Svobod« Javornik-Jesenice in telovadni nastop TVD Javornik in Jesenice. Poleg teh je bil v okviru strelskega tedna tudi koncert godbe na pihala in koncert zabavnega orkestra ter podobne prireditve. Novo strelišče, ki je najlepše v državi ima v parku vrtiljak na električni pogon ter betonsko plošču za razne nastope in za plesišče. Tisoči in tisoči, ki so si v okviru strelskega tedna ogledali novo jeseniško strelišče so morali dati jeseniški strelski družini polno priznanje, saj so v rekordnem času dogradili novo strelišče, ki je ponos strelske družine in Jesenic in ki bo omogočilo izvedbo vseh domačih in mednarodnih strelskih tekmovanj ter bo jačalo obrambno sposobnost jeseniških železarjev.

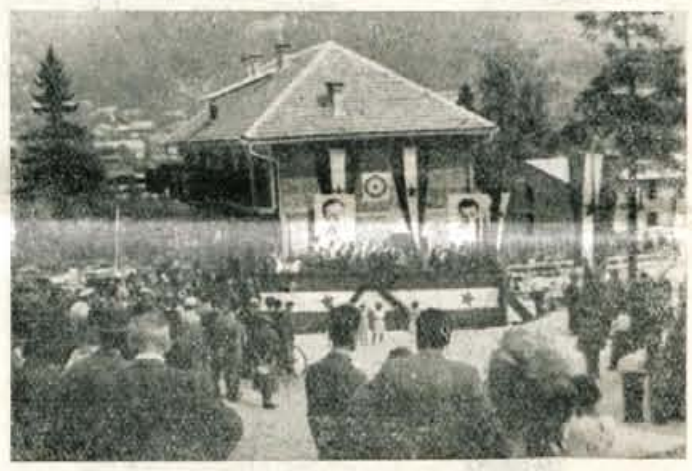

Novo olimpijsko strelišče

Glas naših bralcev

Odgovor kranjske mesne klavnice

Obratni prostori in strojne naprave Mestne klavnice v Kranju so veliko premajhni za današnje potrebe. Vse prodajalnice, hladilne naprave in stroje za predelovanje mesa in vse obratne prostore razen klavnice, ima podjetje v najemu. Po izidu uredbe o najemnini in razpolaganju poslovnih prostorov nam je bila najemnina občutno povišana, kar je vplivalo na stroške režije. Glede na to, da naše podjetje ne more nabavljati živine od Kmetijskih zadrug v okraju Kranj, ki razpoložljivo količino rabijo za svoje obrate, smo primorani nabavljati živino v pretežni večini iz drugih republik. Ljubljana ima neprimerno večji okoliš za odkup živine pri kmetijskih zadrugah in kmetih. Naravno je, da so pri nas stroški transporta dosti večji, zato je tudi nabavna cena za kg žive teže 5 do 8 din višja.

Zakaj dela mestna klavnica tako visoke dobičke, namesto da bi pocenila meso? Naše podjetje je že pred tem na lastne kalkulacije pocenilo meso, medtem ko so v Ljubljani tedaj prodajali meso kar 15 do 20 din draže. Vzrok podražitve mesa in mesnih izdelkov so tudi izvozna podjetja, kajti njihovi nakupovalci preplačujejo živino ter s tem dvigajo ceno. V zadnjem času prejemamo od naših dobaviteljev pismene ponudbe, da se je cena živini dvignila za 10 dinarjev pri kg, cena mesnih izdelkov pa celo do 45 din. Okoliške klavnice so vezane izključno na domači odkup, zato imajo neprimerno manjšo režijo in vendar prodajajo meso celo po 210 in 215 dinarjev, n. pr. v Radovljici in Preddvoru.

Na koncu poudarjamo še to, da se naše podjetje ne ukvarja z izvozom, da bi mogli razpolagati z devizami in imeli možnosti za cenejšo prodajo mesa, kakor jih imajo v Ljubljani.

Kje je denar?

V Žabnici so napravili že več resolucij, naj jim oblast odgodi plačilo davkov do pozne jeseni. Ali je to mogoče špekulacija ali je kmetom res izginil denar. Nihče danes ne verjame, da bi denar pošel prav pri vseh kmetih. Zato menda niso umestne kolektivne prošnje (podprte po občinskih možeh) za celo občino, posebno, ker vključujejo tudi najbogatejše posestnike.

Ljudje sprašujejo, če se bodo špekulantom nameni posrečili. In če bodo kmetje obdržali denar doma, ali bodo čutili potem še potrebo, da bi sploh kaj prodali?

Z gradnjo jeseniškega kolodvora nekaj ni v redu

V začetku letošnjega leta so dela pri gradnji jeseniškega kolodvora razveseljivo potekala in Jeseničani so upali, da bodo kmalu dobili nujno potrebno postajno poslopje. Zadnje čase pa je opaziti na gradbišču velik zastoj in občutno pomanjkanje delovne sile. Zaposlenih je le še okoli 50 delavcev. Vse kaže, da bodo Jeseničani čakali na novo železniško postajo še vrsto let.

Pravijo, da pri podjetju »Primorje«, ki je prevzelo gradnjo kolodvora, nekaj ni v redu. Delavcem ne izplačujejo terenskih dodatkov, kot to delajo ostala gradbena podjetja Gradis, Projekt itd. Jeseničani pričakujejo, da bo podjetje »Primorje« vprašanje terenskih doklad uredilo in ponovno zaposlilo odgovarjajoče število delavcev, da bo do zime čim več dela opravljenega.

Izpolnili so družbeni plan

V Kamniku dela za dvig življenjskega standarda zelo važna gospodarska obrt. V Keramično-kemični industriji izdelujejo iz prvovrstne gline lončeno posodo, krožnike vseh vrst, skodelice za kavo, vaze, pepelnike itd. Vsi ti predmeti so velike važnosti za naše gospodinje, ki prav rade kupujejo na trgu kvalitetne izdelke kamniške keramike. Zato ima podjetje tudi toliko naročil, da jih komaj izvršuje.

Keramično-kemična industrija pa ima svoje obrate tudi v Mengšu, Ihanu in Moravčah. V Ihanu izdelujejo barve, v Moravčah pa kopljejo kremenčev pesek. V obeh podjetjih so delavci že v začetku avgusta izpolnili celoletni družbeni plan, ki ni majhen. Z barvami zalagajo velik del domačega trga, s kremenčevim peskom pa domala vso našo težko industrijo. Delajo pa tudi za izvoz. K izpolnitvi plana je prispeval ves kolektiv, ki tudi čez zimo, ko so bili delovni pogoji težji, ni miroval. V podjetju »Peč« Mengeš izdelujejo lepe in kvalitetne peči, za katere se v zadnjem času zanimajo tudi tujci in povprašujejo po njih. Pestra produkcija keramično-kemične industrije ima najboljše pogoje za nenehen razvoj in razcvit svoje proizvodnje.

PRED PROSLAVO NA OKROGLICI

IX. Korpus kovač bratstva in enotnosti

Iz knjige »Eno leto IX. Korpusa«

Sektor IX. Korpusa je najzapadnejši kot nove Jugoslavije. Prav za prav je na tromeji Jugoslavije, Italije in Avstrije. Zaradi takega svojega zemljepisnega položaja so po polomu Italije prišle na ta sektor mase internirancev in ujetnikov iz Italije in delno tudi iz Avstrije. Med temi je bilo poleg Slovencev iz vseh krajev Slovenije mnogo Črnogorcev, Srbov, Bosancev in Hercegovcev, Makedoncev in Hrvatov. Vsi ti ljudje so se našli na tem sektorju pri skupnem delu: v borbi za Titovo Jugoslavijo, v borbi za svojo svobodo. Tako so se našli v borbi bratsko zedinjeni vsi naši narodi. Borili so se skupaj in so se spoznali. Skupne borbe, tesna povezanost, isti ideali, ljubezen do nove Jugoslavije so jih pobratili in utrdili njihovo edinstvo. Tako vidimo na Primorskem v miniaturi novo Jugoslavijo. Naš IX. Korpus je postal pionir edinstva jugoslovanskih narodov, postal je skupna streha njihovega bratskega sožitja. Zaradi tega se počutijo v IX. Korpusu vse neslovenci in neprimorci prav tako dobro kot v svoji ožji domovini — kot doma. Š

Na tem sektorju, ki meji na Italijo, so se našli v borbi proti nemškim osvajalcem tudi najboljši sinovi italijanskega naroda, ki so formirani v svoje edinice, sestavni del našega Korpusa. Ti najboljši sinovi Italije so pričeli po našem zgledu borbo za osvoboditev svojega naroda izpod fašizma. Danes so tako povezani z nami, tako navdušeni nad našo borbo in našimi uspehi, tako dobro sprejeti pri svojih slovenskih tovariših, da se od nas ne morejo ločiti. Svojo svobodo so zvezali z našo. Oni hočejo biti vključeni v novo, svobodno Jugoslavijo pod genialnim vodstvom maršala Tita.

Tako je IX. Korpus dokazal vsemu svetu svoqo širokogrudnost, plemenitost svoje slovenske duše in željo za sodelovanje in solidarnost z vsemi svobodoljubnimi, antifašistično razpoloženimi narodi.

To naj bi bili v kratkem obrisi uspehov in linije razvoja našega IX. Korpusa, ki praznuje 21. decembra 1944. prvo obletnico svojega rojstva.

Na Gorenjskem do sedaj 20.000 prijavljencev

Na proslavo na Okroglici ob desetletnici zgodovinskih sklepov AVNOJ o priključitvi Slovenskega Primorja Jugoslaviji in desetletnici ustanovitve enot IX. Korpusa, ki bo pomembna manifestacija narodnoobrambnih in revolucionarnih tradicij slovenskega ljudstva, se vsa Gorenjska skrbno pripravlja.

V kranjskem okraju je nad 8.000 priglašencev, prijavljajo pa se še stalno novi. Od teh jih je mesto Kranj dalo 4.000, Škofja Loka 1.300, Tržič 900, dobri so tudi Žiri, na podeželju pa kraji v Selški in Poljanski dolini. Že zdaj je predvideno, da bo iz Kranja odpeljalo sedem posebnih vlakov, seveda se bo to število moralo še povečati. Iz Medvod, kjer so doslej zabeležili nad 1.000 prijavljencev, bodo prav tako organizirali poseben vlak.

V Kamniku in Domžalah se jih je priglasilo že nad 2.000 in še vedno prihajajo nove prijave. Na Primorsko jih bodo prepeljali posebni vlaki, kamioni in avtobusi.

Iz radovljiškega okraja bo tudi vozilo več posebnih vlakov, od teh štirje iz Jesenic. Do sedaj imajo okoli 7.000 prijav. Železarji z Jesenic so se odločili, da bodo delali v nedeljo 30. t. m. ves dan, zaslužek pa podarili pripravljalnemu odboru za organizacijo proslave na Okroglici. Napredni železarji so s tem dokazali, da se zavedajo pomembnosti velikega praznika naše Primorske, na kateri bodo manifestirali z geslom »Tujega nočemo — svojega ne damo«. Le tako bomo z odločno voljo razbili nesramne in samogoltne pohlepe italijanskega imperializma po naši zemlji enkrat za vselej.

Torej, 5. in 6. vsi na Okroglico, da proslavimo vstajenje naše Primorske in se pri tem spomnimo vseh tistih, ki so še ostali pod tujim jarmom.

Saditev tobaka se je obnesla

Poizkusni nasad tobaka, ki ga je lani pri Sv. Križu nad Jesenicami odgojila Tobačna tovarna iz Ljubljane, je uspel tako odlično, da se je imenovano podjetje odločilo in letos posadilo prvi plantažni nasad, ki prav dobro kaže. Poizkusno sajenje tobaka so kmetje gledali sprva zelo nezaupno in marsikatera pikra je padla na ta račun. To pa ni nič čudga, saj tudi izletniki sprva niso mogli verjeti, da bo v višini 1000 m nad morjem tobak tako uspeval, da se ga bo splačalo gojiti. In vendar je lanskoletni tobak, pridelan pri Sv. Križu nad Jesenicami, pokazal tako kvaliteto, da ga niti strokovnjaki ne morejo prehvaliti. Pravijo, da ima svetokriški tobak marsikatere prednosti pred tobakom iz drugih predelov države. Prva taka prednost je ozon (03), ki ga vdihava rastlina in aroma planinske flore, ki se je tobak tako navzame. Poizkusne cigare iz tega tobaka navedena dejstva potrjujejo in so takoj našle bogat trg v tujini. Tudi letošnje žetev tobaka bo dobra, dasi zaradi deževnega leta nekoliko slabša kot lani. Vse to je premagalo predsodke pri domačinih in sedaj so vsi zelo navdušeni nad gojenjem tobaka. Tako bodo prihodnje leto mnogi namesto rži in krompirja, ki tukaj zelo slabo uspevata, raje sadili tobak.

Šah • Telesna vzgoja • Šport

Prvenstvo Slovenije v plavanju

Letošnje prvenstvo Slovenije v plavanju je bilo v Kamniku od 21. do 23. avgusta. Ker sta odpovedala udeležbo Branik iz Maribora in Mladost iz Kranja, so za prvenstvo tekmovali samo Ilirija in Železničar iz Ljubljane, Bled in Kamnik. Tekmovanje se je pričelo v petek zvečer. Kopališče je bilo okrašeno z zastavami in močno razsvetljeno. Po pozdravnih govorih predsednika PZS dr. Linharta in predsednika LOMO tov. Janka, so predstavniki PZS, Kamnika in Ilirije čestitali Tonetu Cererju ob 20 letnici udejstvovanja v plavalnem športu in mu izročili spominska darila. Cerer je že 19 let slovenski rekorder v prsnem plavanju in je tudi na tem tekmovanju odnesel 4 zmage ter največ pripomogel k velikemu uspehu domačega društva.

Tekmovanje je bilo kljub odsotnosti nekaterih najboljših slovenskih plavačev zanimivo zaradi napetih borb v posameznih disciplinah. Prvo mesto je nesporno pripadalo Iliriji, za drugo pa sta se borila Železničar in Kamnik, ki sta se od točke do točke menjavala v prednosti, dokler nista zadnji dve štafeti odločili zmago v korist Kamnika. Rezultati tekmovanja so bili povprečni, edino Hafner je za 4 desetinke sekunde slabše plasiran od slovenskega rekorda na 400 m prosto. V prsnem plavanju na 100 m (metuljček) so se v prvo petorico plasirali trije Kamničani poleg Blejčana Tratnika, ki je osvojil drugo mesto.

Kljub temu, da je Bled ostal na zadnjem mestu, so Tratnik, Percova in Ulčarjeva uspešno posegali v borbo.

Končen rezultat tekmovanja v točkah je sledeč: Ilirija 305, Kamnik 197, Železničar 187 in Bled 45. Zmagovalcu je izročil sekretar PZS tov. Dobrota lep pokal, darilo Plavalne zveze Slovenije. Izrazil je priznanje tudi občinstvu, ki je z veliko udeležbo pokazalo, da postaja Kamnik važno središče slovenskega plavalnega športa. Celo v soboto zvečer, ko je ves čas deževalo, je nad 200 gledalcev pod dežniki spremljalo tekmovanje in vztrajalo do konca.

Zmaga Kranjčanov v Avstriji

MLADOST : VSV 86 : 78

Pretekli teden je odpotovala na tekmovanje kompletna ekipa Mladosti iz Kranja v Avstrijo na povratni dvoboj z VSV. To je bil prvi start kranjskih plavalcev v inozemstvu, ki se je tudi uspešno zaključil. Kranjčani so si priborili zmago, ter s tem potrdili, da so sposobni za mednarodne plavalne dvoboje in tudi častno zastopati plavalni šport v inozemstvu. Avstrijski časopisi so pred tekmovanjem pohvalno pisali o kvaliteti kranjskih plavalcev, ter so pričakovali kvalitetno tekmovanje. Napoved časopisov se je uresničila. Tekmovanje v Veldnu ob Vrbskem jezeru je bilo ob lepem vremenu in ob izredno velikem številu gledalcev, ki so z zanimanjem spremljali vse točke dvoboja. Žal so valovi onemogočili plavalcem, da dosežejo boljše rezultate. Pred pričetkom tekmovanja je pozdravil kranjske plavalce podpredsednik avstrijske plavalne zveze Zankolo, z željo, da bi se tekmovanje med kranjskimi in beljaškimi plavalci vršilo tudi naslednja leta, saj je to takorekoč že tradicionalno tekmovanje. Povdaril je, da se z športnimi tekmovanji spoznavamo in ustvarjamo prijateljske in športne stike med sosednimi narodi. Pozdrav je zaključil z povabilom, da se prihodnje leto zopet srečajo plavalci Beljaka in Kranja v Sloveniji in na Koroškem. Samo tekmovanje je pokazalo, da so Beljačani močnejši v moških disciplinah, dočim Kranjčani niso imeli resnega nasprotnika pri ženskah, ki so osvojile tudi vsa prva in skoraj vsa druga mesta. Ponovno so se izkazale Hribarjeva, Vukičeva in Konciljeva.

Rezultati:

Moški: 400 m crawl: Gregori VSV 5:53.0, 100 m crawl: Petrič M, 1:10.1, 200 prsno: Cerweny VSV 3:06.0, 100 m hrbtno: Gregori VSV 1:22.8, 4x100 m crawl: VSV 4:49.3, 4x100 m mešano VSV: 5:46.8.

Ženske: 100 m crawl: Koncija M 1:22.8, 100 m prsno: Hribar M 1:30.1, 50 m metuljček: Koncilja 45.9, 100 m hrbtno: Hribar M 1:48.8.

V waterpolu so zmagali gostje z rezultatom 6:2 (3:2).

Zmaga plavalcev Mladosti je toliko pomembnejša, ker se jo dosegli sami in brez ojačanj iz drugih klubov.

*

IVKO ŠINK DRŽAVNI PRVAK V SKOKIH V VODO

Preteklo nedeljo je na državnem prvenstvu v Zagrebu osvojil Ivko Šink član Mladosti iz Kranja naslov državnega prvaka v skokih v vodo iz stolpa za člane v zveznem in republiškem razredu in s tem dosegel pomemben uspeh. Ekipa Mladosti pa je dosegla v skupnem plasmaju 4. mesto, kar je za Kranjčane zelo lep uspeh, saj so se uvrstili med vodilna moštva v skokih v vodo v Jugoslaviji. Ivko Šink se je z svojim uspehom uvrstil med člane državne reprezentance, ki bodo nastopali proti Avstriji in Italiji. Mlademu državnemu prvaku želimo še obilo uspehov.

*

PARTIZAN - M : PARTIZAN - D 61 : 23 (23 : 11)

V Domžalah je bila odigrana prvenstvena košarkaška tekma med »Partizanom« iz Medvod in domačim »Partizanom«. Igralo se je v okviru slovenske košarkaške C lige.

Po lepi in zanimivi igri je zlagal »Partizan« iz Medvod z visokim rezultatom 61 : 23 (23 : 11). Domžalčani niso bili enakovreden nasprotnik in se niso mogli z uspehom upirati taktično zelo dobri igri gostov. Nekoliko se jim je tudi poznala odsotnost Pavoševiča in Zuleta, ki nista nastopila.

Ostro grajo zaslužijo izpadi domačih igralcev, ki se s takimi dejanji prav gotovo ne odlikujejo.

Medvodščani so s to zmago potrdili svojo kvaliteto, saj je to že druga zaporedna zmaga mladih košarkarjev.

Nogomet

KOROTAN (Kranj) : RUDAR (Trbovlje) 2 : 2 (1 : 1)

Novi ligaš slovensko-hrvaške nogometne lige »Korotan« iz Kranja je imel preteklo nedeljo v gosteh trboveljsko moštvo Rudarja, ki je nastopilo s pomlajenim moštvom. Igralcem Korotana se pozna odsotnost treninga, kar bodo morali nadoknaditi v kratkem času pred pričetkom ligaških tekem, če bodo hoteli dostojno reprezentirati Gorenjsko v slovensko-hrvaški ligi. Verujemo, da kar so pokazali preteklo nedeljo v prijateljski tekmi z Rudarjem, še zdaleč niso vse zmožnosti naših igralcev, ki znajo zaigrati, samo če hočejo.

Košarka

NEKAJ O KOŠARKI V MEDVODAH

Medvodski košarkarji se vneto pripravljajo na pokalno mladinsko prvenstvo v košarki, ki bo v Ljubljani konec avgusta. Upajo na čimboljši plasman. Kot je znano, so na zadnjem prvenstvu v Trbovljah zasedli častno 3. mesto v izredno hudi konkurenci, kar je zadnje velik uspeh.

Tekmovanje bo izvedeno po sledečem redu: prvih pet ekip z zadnjega prvenstva bo tekmovalo v prvi skupini, ostalih šest pa v drugi skupini. Medvodski »Partizan« bo tekmoval v skupini z »ASK«, »Slavijo« in »Železničarjem« iz Ljubljane ter »Braniko« iz Maribora. To so vsekakor močne ekipe, s katerimi se bo treba trdo boriti za vsako točko.

Vprašal sem fante, katero mesto bodo po njihovem mnenju zasedli. Vsi so mi zatrdili, da z gotovostjo računajo na 4. mesto. Sedaj trenirajo pod vodstvom tov. Breznika iz Ljubljane. Vsi so zelo zadovoljni s trenerjem in komaj čakajo, da se začne turnir.

Tekmujejo v Slovenski C ligi in so dosegli lep uspeh. Med drugim so premagali eno najmočnejših mladinskih košarkaških ekip »Železničarja« iz Ljubljane, kar zgovorno priča o kakovosti medvodskih košarkarjev.

Imajo tudi pionirje, ki so dosedaj redno trenirali pod vodstvom Knifica in Čučka, zdaj pa je to funkcijo sprejel tov. Dolinar, ki se je nedavno vrnil s trenerskega tečaja v Mariboru.

*

Športni teden v Kamniku, ki je bil zaključen z plavalnimi tekmami, je obsegal tudi odbojkarski pokalni turnir za pokal KSS, ki ga je osvojilo moštvo Kamnika. Nogometna tekma med Kamnikom in Virtusom iz Duplice se je končala z 2 : 1 v korist Dupličanov.

Kamniški odbojkarji so gostovali v Novem mestu in so v prijateljskem srečanju doživeli neuspeh. Moški so izgubili s 3 : 1, ženske pa s 3 : 0.

Zbiljsko jezero nad hidroelektrarno v Medvodah ima vedno več obiskovalcev. Jezero je dolgo 6 km, največja globina pa je 19 m. Voda je topla in kopanje v romantičnem okolju, ki je zaščiteno, je tako prijetno, da ga ne morejo prehvaliti. Ob jezeru že gradijo kopališče, pričeli pa bodo tudi z gradnjo modernega hotela, ki je že v načrtu novoustanovljenega turističnega društva v Zbiljah.

S sodišča

Pred kratkim so se pred Okrajnim sodiščem v Kranju zagovarjali trije nakupovalci in en prekupčevalec z živino, vsi doma iz okolice Kranja. Nakupovalci živine so se morali zagovarjati zaradi prisvajanja denarja na škodo bivšega zadružnega odkupnega podjetja v Kranju — četrti obtoženec pa zaradi nedovoljenega prekupčevanja z živino.

Nakupovalci so v letu 1951 in v začetku leta 1952 od kmetov kupovali živino po prostih cenah. Vsakemu kmetu, od katerega so živino kupili, bi morali izstaviti potrdilo o prevzemu živine z označeno težo, ceno in zneskom, ki so mu ga izplačali. Ta potrdila so morali delati v več izvodih. Z enim izvodom so potem napravili obračun z zadružnim odkupnim podjetjem. Uvideli so, da bi se dalo z zvišanjem cen na potrdilih primerno zaslužiti. Tako sta res dva nakupovalca, drugi še v sporazumu s tretjim, začela na potrdilih o prevzemu živine vpisovati večje zneske kakor sta jih dejansko izplačala. Ta potrdila so predlagali k obračunom z zadružnim odkupnim podjetjem. Lažnih potrdil o prevzemu po višjih cenah seveda niso dajali kmetom v podpis, ampak so jih kar sami podpisali. Razliko pa, katero so prejeli z lažnimi obračuni odnosno potrdili, so stavljali v svoj žep. Prvi nakupovalec si je prisvojil cca 40.000 din, drugi in tretji, ki sta ta dobiček delila, pa sta spravila vsak po cca 20.000 din. Četrti obtoženec pa se je brez vsakega dovoljenja bavil s prekupčevanjem živine. Tako je v letu 1951 in v začetku leta 1952 nakupil in preprodal naprej odkupovalcem zadružnega podjetja preko sto glav živine in prašičev.

Prvi nakupovalec je bil obsojen na 5 mesecev zapora, drugi na 4 mesece zapora, tretji na 1 mesec zapora, četrti obtoženi prekupčevalec pa na 40.000 din denarne kazni.

OSTRO KAZEN ZA UMOR!

V večernih urah 9. avgusta 1953 se je v vasi Sv. Duh pri Škofji Loki dogodil gnusen zločin, ki je razburil bližnjo in daljno okolico. (O njem smo v našem listu na kratko že poročali.)

Ta dan se je vršila v vasi Sv. Duh veselica, na kateri sta bila tudi brata Janez, star 24 let, in Ciril Cof, star komaj 18 let, oba doma iz bližnje vasi Forme pri Škofji Loki. Na veselici sta se upijanila in se že tam hotela na vsak način pretepati. Še z nekaterimi drugimi razgrajači ta grozila raznim mirnim gostom in hotela na vsak način izzvati prepir. Ker jima to tam ni uspelo, sta se okoli 10. ure zvečer podala na bližnjo glavno cesto. Pri gospodarskem poslopju Ahčina sta klicala na korajžo in kdorkoli bi prišel mimo, bi lahko postal žrtev teh dveh pijanih fantov. V tem trenutku so se nič hudega sluteč, mimo pripeljali z vozom Anton Krelj, njegova žena in Franc Peternelj, vsi iz Škofje Loke. Na vozu je bil tudi član Ljudske milice, Jože Kuk iz Kranja. Ko sta brata Cof opazila voz, sta se kar naenkrat spustila v ljudi na vozu. Najprej je Janez Cof udaril Peternelja in Krelja, nato pa je skočil v pretep še njegov brat Ciril in z nožem začel udrihati po Peternelju in po članu Ljudske milice Kuku. Ko sta napadalca videla, da sta krvavi posel končala, sta se odstranila. Ciril Cof je z nožem prerezal Peternelju srčno odvodnico in je Peternelj kmalu na cesti umrl. Jože Kuk pa je bil ves porezan po telesu in ga je Krelj takoj odpeljal k zdravniku, odtod pa so ga odpeljali v bolnico, kjer so mu s hitro zdravniško intervencijo v zadnjem trenutku rešili življenje.

Spored tekem gorenjskega prvenstva

30. avgust 1953

Železniki, igrišče »Plavža«: **ob 15. uri Železniki : Jesenice B,** službujočega določijo Železniki.

Bled, igrišče »Bleda«: ob 15.30 uri **Bled** : Korotan B, službujoči Canjko.

Škofja Loka, igrišče »Ločana«: ob 16.30 uri **Ločan : Korotan** (mladinci), službujoči Matija Trebše.

Kranj, igrišče »Korotana«: ob 9.30 uri **Gumar : Ločan,** ob 14.30 uri **Projektor : Ljubelj** (pionirji), ob 15.30 uri **Projektor : Ljubelj** (mladinci) in ob 17. uri **Projektor : Ljubelj.** Službujoči Bradaška.

Hrušica, igrišče »Hrušice«: ob 15. uri **Hrušica : Prešeren,** službujočega določi Hrušica.

Jesenice, igrišče »Jesenice«: ob 15. uri **Jesenice : Bled** (mladinci), službujoči Rado Faganel.

Lesce, igrišče »Prešerna«: ob 16.30 uri **Prešeren : Korotan** (pionirji), službujoči Vovk.

6. september 1953

Jesenice, igrišče »Jesenic«: ob 15. uri **Jesenice B : Gumar,** službujoči Janko Bogataj.

Lesce, igrišče »Prešerna«: ob 16. uri **Prešeren : Projektor,** službujoči Vovk.

Bled, igrišče »Bleda«: ob 15. uri **Bled : Projektor** (mladinci), službujoči Canjko.

Kranj, igrišče »Korotana«: ob 12.45 uri **Korotan : Jesenice** (pionirji), ob 13.30 uri **Korotan : Jesenice** (mladinci), ob 15. uri **Korotan B : Železniki.**

Škofja Loka, igrišče »Ločana«: ob 16.30 **Ločan : Hrušica,** službujoči Ivan Balderman.

Tržič, igrišče »Ljubelja«: ob 8.45 **Ljubelj : Ločan** (mladinci), službujoči Brezar; ob 15. uri **Ljubelj : Prešeren** (pionirji), ob 15.45 uri **Ljubelj : Bled,** služb. za obe tekmi Dobrin.

Postani član Prešernove družbe

GASILSKI KOTIČEK

Vsem prostovoljnim gasilskim društvom okraja Kranj!

Obveščamo vsa PGD, da se prične 1. X. 1953 zopet redni pouk za podčastnike v prostovoljnem gasilstvu.

Za sprejem v šolo nam pošljite prijavo po obrazcu, ki ustreza lanskemu, nakar bo vsak kandidat pismeno obveščen o sprejemu z navedbo datuma, kdaj naj se javi v šolo. V letošnjem letu se prične drugi tečaj 1. XI., tretji 2. XII., četrti 1. I. in istotako v prvi polovici prihodnjega leta.

Vsak kandidat, ki je sprejet v šolo, mora prinesti s seboj:

a) osebno perilo z všitim imenom na vsakem kosu;

b) pribor za čiščenje obleke in obutve;

c) ostale drobne potrebščine (pribor za umivanje);

č) copate (po možnosti telovadne);

d) papir in svinčnike.

Prijave za oktober 1953 je poslati najkasneje do 20. IX. Istočasno prosimo prijave za častniško trimesečno šolo.

Vsem našim poslovnim prijateljem

SPOROČAMO, DA SE JE

Mestno gradbeno podjetje Kranj

PREIMENOVALO V

Kranjsko gradbeno podjetje Kranj

IN PROSIMO, DA SE V BODOČE POSLUŽUJETE TEGA NASLOVA, TELEFON 124 IN 441, BANČNI RAČUN NARODNA BANKA 611-T-40

OBJAVE • SPOREDI • OGLASI

KINO

Letni kino »Svoboda«, Jesenice: do 30. avgusta mehiški film »Cantiflas Mušketir«; 31. avgusta do 2. septembra amer. film »Napolni čašo«. Predstave ob 20.30 uri.

Mestni kino Radio, Jesenice: do 1. septembra zaprto.

Kino »Plavž«, Jesenice: 28. do 31. avgusta mehiški film »En dan življenja«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo matineja istega filma (vstopnina 10 din).

Kino Javornik - Kor. Bela: 28. do 30. avgusta amer. film »Hrepeneča vdova«. Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo matineja istega filma (vstopnina 10 din).

Mestni kino Kamnik: 28. do 31. avgusta angleški film »Najsrečnejši dnevi vašega življenja«.

Mestni kino Domžale: do 30. avgusta angleški film »Mandy«; 2. do 3. septembra angl. film »Najsrečnejši dnevi vašega življenja«.

Kino »Storžič«, Kranj: 29. in 30. avgusta ameriški film »Mildred Pierce«. Predstave v soboto, 29. avgusta ob 16., 18. in 20. uri, v nedeljo, 30. avgusta samo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo, 30. avgusta matineja ob 8.30 uri »Volk z gore Sila«, ob 10. uri »Srce«. Od 31. avgusta do 4. septembra angleški film »Izobčenec z otokov«; predstave ob 16., 18. in 20. uri.

Letni kino »Partizan», Kranj: 29. avgusta italijanski film »Srce«, 30. in 31. avgusta italijanski film »Volk z gore Sila«; 1. in 2. septembra ameriški film »Njen otrok«; 3. in 4. septembra ameriški film »Našli so se«. Predstave ob 20. uri.

Kino »Svoboda«, Stražišče, Kranj: 28. do 30. avgusta francoski film »V Monte Carlo«. Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 18. in 20. uri dvojni program »V Monte Carlo« in »Srce«, v nedeljo predstave ob 16., 18. in 20. uri. Matineja ob 10. uri »Mildred Pierce«.

MALI OGLASI

Vojaški zdravnik išče opremljeno samsko sobo pri solidni družini v Kranju. Naslov v upravi lista.

Preklicujem št. bloka 15732 izdan v komisijski trgovini 17. 12. 1952 na ime Marenčič — Kranj.

Prodamo dva težka voza za prevoz tovorov z diro in kmečke sanke. Cena po dogovoru. »Iskra«, tovarna elektrotehnike, Kranj.

Prodamo novo avtomobilsko gumo 600 x 20. Ponudbe se pri Janezu Novak, Primskovo 146.

OBJAVI

Sprememba delovnega časa v otroškem dispanzerju v Kranju

Otroški dispanzer in osnovnošolska ambulanta v Kranju sprejema bolne otroke ob ponedeljkih in četrtkih od 8. do 11. ure dopoldne. Posvetovalnica za zdrave dojenčke in predšolske otroke pa dela ob torkih od 14. do 17. ure z zdravnikom, ob petkih v istih urah pa vodi posvetovalnico medicinska sestra. Ta urnik ostane v veljavi le začasno.

Uprava Zdravstvenega doma

Vajenska šola v Kranju obvešča:

1. Vpisovanje se bo vršilo v dneh 7. in 8. septembra od 8. do 12. in od 14. do 17. ure.

Za vpis so potrebni sledeči dokumenti:

Učna pogodba, zadnje šolsko spričevalo in rojstni list.

Vpisati se morajo vsi vajenci razen avtomehanikov, zidarjev in tesarjev.

2. Popravni izpiti se pričnó 1. septembra. Razpored izpitov in ostala navodila so objavljena na oglasni deski.

Ravnateljstvo

Poziv Prešernovcem

Vse borce Prešernove brigade in borce ostalih enot IX. Korpusa iz območja kranjskega okraja toplo vabimo, da se udeleže dne 5. septembra 1953 zjutraj VELIGEGA ZBORA IN PROSLAVE PREŠERNOVE BRIGADE na zbornem mestu v Kranju. Nato bomo s posebnim vlakom iz Kranja skupno odpotovali na Okroglico, na proslavo praznika 10. obletnice priključitve Primorja k Jugoslaviji in 10. obletnice ustanovitve enot IX. Korpusa na Primorskem.

Vabimo borce - Prešernovce, da pokažejo svojo enotnost in borbeno tradicijo ob veličastnem prazniku Primorske!

Komand. Prešernove brigade:
Prezelj Janko - Stane

Prešernovo gledališče pred novo sezono

„IZBRALI SMO LJUDSKI PROGRAM" je dejal direktor tov. Lojze Gostiša

Ansambel Prešernovega gledališča je zopet polnoštevilno zbran, spet je pričel z delom in študijem za novo sezono. Ker nas od otvoritve sezone 1953-54 loči komaj dobrih 14 dni, je naš sodelavec obiskal direktorja PG tov. Gostišo in mu zadal nekaj vprašanj o bodočem delu Prešernovega gledališča, njegovih načrtih in stremljenjih. Direktor, tov. Gostiša se je rad odzval in ustregel našemu sodelavcu.

Kakšen bo repertoar v novi sezoni glede na to, da je gledališče dobilo novo umetniško vodstvo?

V pretekli sezoni je bil program na dostojni umetniški višini, vendar se publika in kritika nista strinjali z nekaterimi predstavami ob koncu sezone. Vzroki so v tem, da so bila nekatera dela kljub visoki umetniški ravni pretežka. Zato jih je večina igralcev — razumljivo — odklanjala. Velik odstotek naše publike jih ni razumel. Bivše umetniško vodstvo svoje repertoarne politike ni znalo dovolj prilagoditi okusu našega človeka, ki mu je moderen slog vendarle še predaleč. V letošnji sezoni bo program predstav bolj sprejemljiv, vendar ne bo zgrešil svojega umetniškega poslanstva. Najmanj 20% repertoarja bo kažipot našim Svobodam. Umetniški svet bo imel sicer zadnjo besedo pri izbiri programa, uprava pa je predložila okvirni načrt z devetimi premierami, ki se verjetno ne bo dosti spremenil. Pripominjam, da je sestava programa najtežje delo, ki ga gledališče opravi na začetku sezone.

Za prvo premiero sezone, ki bo okoli 25. septembra, bo ansambel naštudiral v režiji Slavka Jana Cankarjevo dramo »Hlapci«. Tej predstavi bo sledilo še osem premier v približno temle vrstnem redu: švicarska komedija »Šesto nadstropje«, slovenska pravljična igra »Srce igračk« ali »Trnuljčica«, španska komedija »Dama - škrat«, amer. tragedija »Zašlo je sonce«, dramatizirano Šenoino delo »Nagelj s pesnikovega groba« (predstava bi bila primerna v počastitev Prešernovega tedna), ameriška komedija »Arzen in stare čipke«, slovenska noviteta, komedija »S tremi izprijenkami« in Levstikova dramatizirana povest »Martin Krpan«. Nameravamo pa ponoviti v tej sezoni lanske predstave »Krog s kredo«, »Zasanjana punčka« in »Volpone«.

Prešernovo gledališče je dobilo novo umetniško vodstvo. Ali je bilo to potrebno in zakaj?

Gledališče v neki meri ni moglo napredovati, zato je bila sprememba repertoarne linije nujno potrebna. Zastopalo je preveč moderno smer in ni dalo dovolj poudarka miljeju kranjskega gledališča. Ansambel sta postavila bivši dramaturg in režiser sicer na zavidljivo umetniško raven, vendar kljub temu gledališče ni doseglo svojega namena, ker nekaterih stvaritev publika ni dojela iz enostavnega razloga, ker so bile pretežke. Zato je bilo nujno, da se gledališče nekako prilagodi svoji okolici. S tem ne bo izgubilo svoje umetniške vrednosti. Brez dvoma bo ansambel svoj umetniški nivo obdržal in tudi napredoval, poleg tega pa uprizarjal dela, ki so bližu gledalcem.

Kdo sta nova umetniška vodje in ali je gledališče pridobilo nove igralske moči?

Izbira za umetniško vodstvo res ni bila lahka. Pri nastavitvi smo gledali, da dobimo človeka, ki bo dalj časa ostal pri nas, se z igralci vživel in z njimi ustvarjal. Novi režiser Djurdjica Fleretova je prišla k nam iz gledališča za Slovensko Primorje iz Postojne, kjer je bila, mislim, eno sezono. V Parizu je študirala filozofijo in v Ljubljani na A. I. U., kjer je tudi diplomirala. Novi dramaturg je mladi slovenski pisatelj dramskih del Janez Žmavc, ki je prišel iz Šoštanja. Kot dramatik se je preteklo leto afirmiral v celjskem gledališču, ki je uprizorilo njegovo dramo »Izven družbe«.

Igralska družina je letos ostala ista, nihče ni prišel na »novo«, vrnil pa se bo naš igralec Cigoj, ki je v JLA.

Kako je z notranjo ureditvijo hiše?

Stara pesem o fasadi in notranjosti hiše še vedno ni izpeta. Oder bi nujno moral biti poglobljen in dvignjen. Vsekakor pa bi že letos morali napraviti nove sedeže, kajti stari res zelo škripljejo, kar moti igralce in avditorij. LOMO je o tem že razpravljal in sprejel sklep, ki bo, upam, v tej sezoni realiziran. Mimogrede naj omenim, da je bila fasada sezidana predvsem zaradi Prešernovega spomenika in ne zaradi gledališča, kot nekateri preradi napačno tolmačijo.

Anka Cigojeva v vlogi Čang Haitang v »Krogu s kredo«

Ali bi bilo gledališče lahko ustanova s samostojnim finansiranjem?

O tem namreč vsi gledališki ljudje po vsej državi veliko razpravljajo. Pri tem vprašanju bi morali nujno slišati mnenje umetniškega sveta in ga tudi upoštevati. Po mojem mnenju je popolnoma nemogoče, da bi gledališče postalo ustanova s samostojnim finansiranjem, brez subvencije, ker je finančno stanje še vedno približno 1 : 8—10. Pod nobenimi pogoji in z nobenim še tako popularnim programom ne bomo nikdar krili svojih objektivnih potreb. Prepričan sem, da to ne bo uspelo prav nobenemu gledališču pri nas, niti v inozemstvu. Nujno pa je potrebno, da je prav vsak član gledališča zainteresiran pri finančnem poslovanju ustanove in po svojih najboljših močeh čim več prispeva.

Kakšno je vaše mnenje o gledališkem listu?

Zdi se mi, da je bil list pisan bolj za gledališko razgledane ljudi, kar pa smatram, da ni prav. Gledališki list bi moral biti pisan poljudno; le na ta način bi bil dostopen in razumljiv vsem ljudem. To sem v preteklj sezoni pogrešal pri gledališkem listu, ki je sicer prekašal po svojih kvalitetnih člankih marsikatero publikacijo v večjih gledališčih kot je naše.

Ali bodo abonmaji letos ostali isti, ali predvideva uprava spremembe?

Naša želja bi bila, da bi razpisali abonma, ljudje pa bi prišli in se abonirali. To pa je seveda pri nas za zdaj preveč idealno; morali bomo ljudi še bolj zainteresirati za gledališče, kar bodo, upam, dosegli s primernim programom v sezoni. Bistvenih sprememb in novosti v abonmaje ne bomo vpeljali.

Želimo, da bi se delavci sami abonirali v našem gledališču iz notranje potrebe, ker edino na ta način bomo postali res delavsko gledališče.

O podrobnoti gledališkega abonmaja za novo sezono bomo pa tako naše občinstvo seznanili po časopisju.

Kmečki mladini izobrazbo

Uzakonimo kmečko nadaljevalno šolo

Slovenci se radi bahamo s svojim znanjem in stopnjo kulture. To ni samo značilnost naših malomeščanov, temveč tudi deželanov. »Za kmetovanje že dovolj znaš«, pravi kmečki gospodar svojemu sinu, če nanese pogovor na kmetijski tečaj.

Dosedanje bilance izobraževanja kmečkega dela prebivalcev nam kažejo, da rada vstopajo v tečaje kmečka dekleta, v kolikor gre za praktične gospodinjske, šivalne, prikrojevalne in podobne tečaje. Splošno-izobraževalni predmeti: slovenščina, računstvo, biologija itd. so manj vabljivi. Predavanja politične ali ideološke vsebine so zanje več ali manj nezanimiva. Prav tako temelji odpor do strokovnih tečajev za kmečke fante zaradi predmetov, ki bi mogli preusmeriti njihovo mišljenje, na njihovem družbenem pojmovanju.

Krivda za to ni samo v reakcionarni tradiciji kmečkega življenja. Dobršen del krivde je tudi na učnem kadru, ki je za to prevzgojno delo premalo znanstveno izobražen. Predavatelji razlagajo v slabi politični aktivistični latovščini.

Preslabo zanimanje za izobraževalni dvig opazimo tudi med delavstvom. Večina delavcev živi na podeželju in vlaga ves prosti čas v delo okoli skromne domačije. Proleterske tradicije med tem delom delavstva ni, zato je tudi njihov življenjski smoter zameglen. Nihajo med drobnimi vaško kapitalističnimi in strogo delavskimi tendencami.

Tretji vzrok slabe udeležbe na tečajih je organizacijske narave. V teh tečajih je preveč govorjenja in premalo praktičnega dela. Oprema tečajev s potrebnim pomožnim materialom (stroji, gnojila, poizkusnimi semeni itd.) bo nedvomno poživila zanimanje za tečaje. Naši predavatelji se snovno in metodično še niso dovolj približali duševnosti kmečkega mladoletnika, vzgojenega v drobno kapitalističnem miljeju. Suhoparna predavanja bo treba zamenjati z eksperimentalnim delom. Ekskurzije na delavska in kmečka delovna torišča bodo širila razgled tečajnikov.

Če je bilo vse dosedanje izobraževalno delo rezultat iniciative posameznih idealnih državljanov, bo nujno potrebno v novi jesenski sezoni napraviti določene spremembe.

Kmečka mladina mora dobiti potrebno strokovno in višjo splošno izobrazbo. Po dovršeni osnovni šoli se za večino kmečkih otrok izobraževalno življenje neha. Industrijski in obrtni vajenec mora imeti vsaj dva razreda gimnazije ali šest razredov osnovne šole, da je sprejet v uk. Kmečko gospodarstvo, ki bo v vedno večji meri temeljilo na znanju tehnike, biologije in kemije, mora nujno razvijati svoj naraščaj. Brez tega je vse delo pri dvigu kmečke proizvodnje iluzorno.

Zato bi bilo umestno, da se kmečko nadaljevalno šolanje uzakoni. Dokler ni splošnega zveznega predpisa bi mogli to storiti za svoja posamezna področja okrajni ljudski odbori. Čeprav zaradi premalo številnega in strokovno še nerazvitega kadra ne moremo pričakovati idealne rešitve, bi s tem aktom vendarle pričeli smotrno reševati izobrazbo in vzgojo kmečke mladine.

Zato pričakujemo, da bodo okrajni ljudski odbori na Gorenjskem že v tej jeseni predpisali obvezno dvoletno kmečko-nadaljevalno šolanje. V okvir tega obveznega šolanja pa naj bi se vključila že sedaj obvezna predvojaška vzgoja za žensko in moško mladino.

Dež preprečil zlet „Svobod"

Prebivalstvo radovljiškega okraja in Gorenjske sploh, ki se je pridno pripravljalo na izlet »Svobod« radovljiškega okraja na Završnico pod Stol, je kaj nerado slišalo vest o odpovedi izleta zaradi dežja, ki je onemogočil organiziranje izleta. Planjava na Završnici, kjer naj bi bil izlet, je bila vsa premočena in je ponekod stala celo voda. Stol pa je bil pokrit s snežno odejo. Prebivalstvo radovljiškega okraja zaradi odpovedanega izleta v Završnico ni prišlo na svoj račun. Saj se je tega izleta veselilo staro in mlado in bi nad deset tisoč izletnikov pohitelo pod Stol. Kljub odpovedanemu izletu pa je doseglo organiziranje izleta v radovljiškem okraju velike uspehe. Številni sestanki, priprave kulturnih skupin in delo pripravljalnega odbora sploh, so aktivizirali ves radovljiški okraj in utrdili delovanje množičnih organizacij in predvsem delovanje »Svobod« v okraju. V pripravah na okrajni izlet se je utrdila tudi politična zavest prebivalstva, ki bo znatno pripomogla k čim številnejši udeležbi proslave na Okroglici ob priliki 10. obletnice osvoboditve Slovenskega Primorja. Če odpadlega izleta v Završnico ne bo mogoče preložiti na poznejši čas, bi ne bilo odveč razmišljati o skupnem kulturnem nastopu »Svobod«, ki so se na kulturni nastop za okrajni izlet vestno pripravile. Koncert z nastopom folklornih skupin in recitacijskih zborov bi bilo lahko izvesti in bi delo naših delavskih društev prav gotovo okrepilo.

PO VASEH IN MESTIH GORENJSKE

Z Jesenic

V minulem tednu so dobile tudi Jesenice ličen kiosk za prodajo časopisja in revij. Kiosk stoji pred kolodvorom na najprometnejši točki Jesenic in je že v nekaj dneh pokazal, da je bil Jesenicam res potreben. Še nam je v spominu stara baraka in nedavno prodajanje časopisov na stolih in klopeh pred kolodvorom, kar Jesenicam prav gotovo ni bilo v čast. Z novim kioskom pa so tudi Jeseničani dočakali kulturno prodajo časopisja.

*

Pred jeseniškim kolodvorom stoji že nekaj tednov nov bife, ki pa iz neznanega razloga še ne obratuje. Bife bi ravno v sedanjih mesecih mnogo koristil Jeseničanom, kakor tudi številnim potnikom in tujcem, ki potujejo skozi Jesenice. Če so ga postavili za prihodnjo sezono, je to sicer dobra, a vendar nekoliko prezgodnja reklama. Letos se nam obeta še topla jesen, zato priporočamo lastniku, naj točilnico čimprej odpre.

*

GRADBENA DEJAVNOST NA JESENICAH ZASLUŽI VSE PRIZNANJE

Poleg gradnje stanovanjskih blokov in stanovanjskih hiš Jeseničani z veseljem občudujejo zaključna dela pri gradnji parka v terasah na nasprotni strani poslopja Mestne občine. Park bo prav gotovo eden najlepših daleč naokoli in bo znatno spremenil lice železarskih Jesenic. Dvignili in razširili so tudi cesto Pod gozdom, ki se v bližini kolodvora odcepi od glavne ceste. Obnovljena in razširjena cesta pod imenom »Savsko nabrežje« je postala znana tisočim in tisočim šele ob zadnjem strelskem tednu. Vsi z zadovoljstvom ugotavljajo gradbeno dejavnost na Jesenicah in so uverjeni, da bo tudi cesta od Mestnega gasilskega doma do Bolnice na Plavžu do zime razširjena in asfaltirana.

Iz Tuhinjske doline

Požar radi strele. V Potoku v Tuhinjski dolini je prejšnjo soboto ob 7. uri zjutraj med hudo nevihto udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika Firbarja in ga žažgala. Prihiteli so gasilci iz Srednje vasi in iz Kamnika, da so omejili požar. Živino so rešili. Ljudje ne pomnijo požara zaradi strele v tako zgodnji jutranji uri.

Iz Kamnika

Planinski praznik, združen s proslavo 60 letnice kamniškega planinskega društva bo 13. septembra na Kamniškem sedlu. Ob tej priliki bo odprta povečana in prenovljena koča.

*

Umrl je Jože Grčar, upokojeni strojni stavec in tiskar v starosti 66 let. Ves čas je bil uslužben v kamniški tiskarni in je stavil in tiskal dela naših klasikov: Stritarja, Aškerca, Ketteja, Kersnika, Župančiča, ki so izšla v Schwentnerjevi založbi. Ohranil je mnogo rokopisov. Za prve izdaje naših klasikov in drugih knjig je napravil dosti vinjet, lesorezov in linorezov. Absolviral je šolo za umetno obrt in se udejstvoval tudi kot slikar. Znani so njegovi do potankosti izdelani portreti v pastelu in olju. Reprodukcije njegovih slik iz Kamnika, Iverja in Kamniške Bistrice so bile tiskane kot razglednice v več kot tisoč izvodih. Pokojni Grčar je bil tudi izvrsten baritonist - solist in je 45 let pel pri »Liri«. Še lani, ob njeni 70-letnici, je sodeloval kot najstarejši pevec društva. Velike zasluge si je pridobil tudi kot čitalničnl knjižničar. Bil je zaveden narodnjak in vseskozi poštenjak. Njegovega pogreba so se udeležili tudi zastopniki grafičarjev iz Ljubljane. Ob odprtem grobu je pokojniku spregovoril v slovo predsednik »Lire« ing. Čebul.

Iz Poljan

Preteklo nedeljo je bil v Poljanah masovni sestanek SZDL. Obravnavali so predvsem delo kmetijske zadruge. Veliko so razpravljali o graditvi zadružnega doma. Slišati je bilo tudi nekaj kritičnih pripomb v zvezi z upravljanjem zadruge. Upravni odbor nima gospodarskih izkušenj niti dovolj sposobnosti, zato je odločilna le predsednikova volja.

Ko so se na seji menili o nagradi za predsednika, so nekateri člani upravnega odbora prišli na dan s kaj čudnim predlogom, naj bi predsednik KZ imel kar mesečno plačo.

Razpravljali so še o administrativnih delih in obsodili slab odnos uslužbencev do članov zadruge. Sklenili so, da bo temu treba napraviti konec. Dalje so vsi prisotni sprejeli sklep, da bodo poskrbeli za čimvečjo udeležbo prebivalstva na proslavi Primorske. Napovedali so tekmovanje sosednjim odborom.

Iz Žabnice

ZADRUGA S TREMI ČLANI

Trije posestniki, vsak na svojem koncu vasi, tvorijo kmetijsko delovno zadrugo v Žabnici. Razpolagajo s 4 traktorji in 8 konji. Zadruga šteje 13 za delo sposobnih ljudi. Kje so meje ohišnice, ne ve nihče od sosedov, le iz zapisnikov jih lahko ugotovite.

Kaže, da izpopolnjeni zakon o agrarni reformi za te zadružnike ne velja, ker se na poziv občine za skupni sestanek, kjer bi o zakonu razpravljali, ni nihče odzval.

Smrt prosvetnega delavca

Minulo sredo zvečer se je vračal s telovadnega nastopa, ki je bil na novem strelišču na Jesenicah, 70-letni Franc Hlebanja. Pri železniškem prelazu ob pričetku Javorniške poti je kljub zaprtim zapornicam prečkal progo tik pred vlakom, ki je peljal ob 22.30 z Jesenic proti Ljubljani. S seboj je imel psa, ki je hotel čez progo, ko je bil vlak že na prelazu. Ponesrečeni Hlebanja je v zmedenosti poklical psa in se hoteč mu pomagati, sklonil proti vlaku. Ta ga je odbil in vrgel težko poškodovanega ob progo. Prepeljali so ga v jeseniško bolnico, kjer je zjutraj ob enih podlegel poškodbam.

Črni mlinarji dvigajo svojo proizvodnjo

Črni mlinarji kakor pravijo ljudem, ki delajo v kamniški smodnišnici, iz leta v leto stopnjujejo in dvigajo svojo proizvodnjo. Vse to pa z lastnimi močmi in sredstvi. Ta marljivi kamniški delovni kolektiv je dal že nešteto dokazov velike življenjske sposobnosti, saj je edini, ki je iz lanskoletnih presežkov plač vložil 36 milijonov za gradnjo stanovanjskih blokov v Kamniku. Zgradbe letos dokončujejo in pred zimo se bodo vanje že lahko vselile delavske družine.

V sami smodnišnici pa je letos pravi preobrat: gradijo nove objekte in predelavajo stara poslopja. Dela izvršuje kar pet podjetij: »Projekt« iz Kranja in »Kranjsko gradbeno podjetje«, »Remont« in »Obrtne delavnice« iz Kamnika ter »Slovenija ceste«. Popolnoma bodo prezidali vhod, kjer bo sedaj nova vratarnica, poleg nje pa ambulanta, ki jo bodo namestili v obnovljenem 128 let starem poslopju. Od tu pa do glavne ceste bo vodila asfaltirana cesta, ki jo gradi podjetje »Slovenija ceste«. Razširjajo tudi gasilski dom, da bo ustrezal potrebam podjetja. V notranjosti podjetja grade kar šest novih proizvodnih obratov. Tako bodo lahko močno dvignili svojo produkcijo, ki je tako važna za naše obrambne namene, rudnike, kamnolome itd. Za vse to bodo letos prispevali nad 160 milijonov lastnih sredstev. Te dni je osnovna organizacija ZK imela odprt sestanek, na katerem je med drugim razpravljala tudi o koristni uporabi fonda presežka plač. Delavci so del tega namenili prispevati za gradnjo majhne obednice. Iz teh sredstev bodo plačevali v svoji ambulanti stalnega zobozdravnika, ki je njihovemu kolektivu zelo potreben. Delovni kolektiv »Podjetja Kamnik« je s svojim dobrim gospodarjenjem lahko mnogim za vzgled.

Izdajanje delovnih knjižic

V kranjskem okraju, kjer je trenutno 21.288 oseb prijavljenih pri socialnem zavarovanju, je izdajanje novih delovnih knjižic v polnem teku. Posredovalnica za delo že dalj časa deli knjižice podjetjem, ki so že vložila prijave zanje. Od 5400 za izdajo pripravljenih knjižic je doslej izročenih le 2058. Z izdajanjem pa bo treba pohiteti. Nove delovne knjižice so namreč za vsakogar važen osebni dokument in služijo kot glavno dokazilo za uveljavljanje pravic po zakonu o socialnem zavarovanju.

Do zdaj so se pri tem delu dobro izkazala podjetja v Kranju, Loki, Tržiču, Žireh in Železnikih, kjer so podelili že lepo število knjižic. Ustanove in podjetja pa, ki se tega dela še niso lotila, morajo res pohiteti, da bodo čimprej rešila to odgovorno in važno nalogo.

GLAS GORENJSKE

K ŠTEV. 35. *Priloga za poduk in razvedrilo* 29. VIII. 1953

Lado Štiglic: Starodavno mesto Köln

(Posej za „Glas Gorenjske")

Iz Bonna se pripeljemo po železnici ali avtostradi, kar je še zanimiveje, v 28 km oddaljeni Köln. Vozimo se mimo slikovitih gričev, vasi in manjših mest, od katerih je posebno znano mesto Vesel'ng, ki slovi po svoji tovarni brusilnih plošč »Nerton« ter električni centrali, ki pošilja tok po visokih daljnovodih daleč po deželi. Ob poti je tudi mesto Brühl, znano po svoji tovarni stisnjenega premoga, imenovanega briket, ki je zaradi visoke kalorične vrednosti zelo praktičen za kurjavo.

Promet na avtostradi je ogromen. Vse vrste vozil drvijo z nezmanjšano hitrostjo skozi obljudene kraje na vse strani. Že od daleč te pozdravljata v daljavi kupoli Kölnske katedrale, katerih silhueti se odražata v jasnem ozadju. Čisto ob Renu te pripelje pot mimo treh novo grajenih mostov železne konstrukcije točno pred katedralo v mestu. Tu že opaziš velik dotok tujcev, ki s fotoaparati oblegajo najbolj znamenito stavbo Kölna. Mesto samo je v preteklí vojni doživelo cca 1800 napadov iz zraka. Bombe so porušile mnogo kulturnih spomenikov. V sedmih letih, odkar nisem bil v Kölnu, so na posameznih krajih zrasle ogromne palače, last raznih trustov ali države. Stanovanjskih stavb v mestu samem ne zidajo, pač pa poslovne prostore (trgovine in slično) v pritličnem stanju. Velik del mesta je še vedno v ruševinah in ob pogledu nanje se človeku vzbudi misel, da bodo večno ostale. Sem in tja opaziš med ogromnimi kupi višji stolp ter poleg v zidovju vidna gotska okna, kar je znak, da je tu svoje čase stala cerkev. Ostale ruševine so po večini porasle s travo in občutek imaš, da so ti predeli mesta popolnoma izumrli. Zdaj pa zdaj te iznenadi človek, kot bi zrasel iz zemlje, ko pa bolje pogledaš, vidiš, da je prišel iz kleti. Velik odstotek prebivalstva prebiva v kleteh, ker nima možnosti najti stanovanja drugod. Predvojnega stanja prebivalstva mesto ne doseže kljub 140.000 beguncem iz Vzhodne Nemčije. Ti večinoma stanujejo na periferiji mesta v novo zgrajenih hišicah, katere še daleč niso podobne starim slikovitim stavbam pred katastrofo zadnje vojne.

Znamenita Kölnska katedrala s slikovitimi gotskimi okni, stebričjem, ter mnogotetimi kipi je ena najlepših zgradb v mestu. V približni višini 100 metrov se stavba razdeli v dva stolpa, ki dosežeta višino 159 metrov. Na gledalca napravi

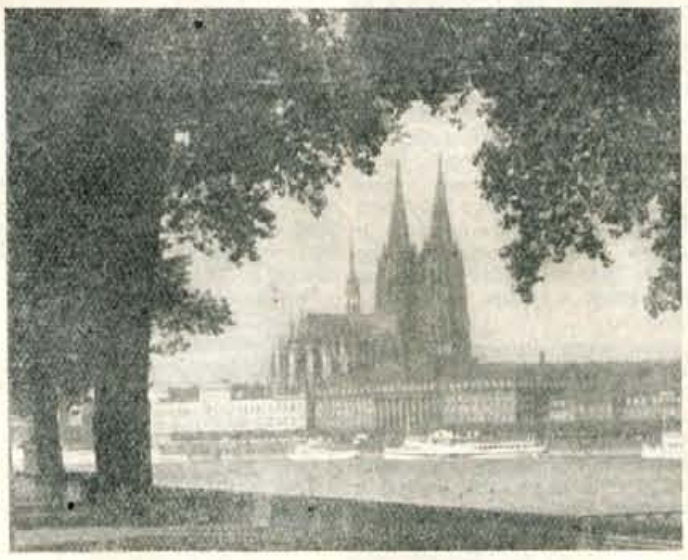

Središče Kölna z Renom

ta monumentalna cerkev mogočen vtis. Njena zunanjost je skoraj popolnoma počrnela od dima, kajti takoj za njo je glavni železniški kolodvor. Tudi vojna ji ni prizanesla, vendar je ena najbolje ohranjenih zgradb v mestu. Porušena je samo v notranjosti. Približno tretjina cerkve je v stanju, da lahko služi svojemu namenu. Zanimiva je zgodovina njene graditve. Z zidavo so pričeli v letu 1248 in delali vse do francoske revolucije. Med francosko okupacijo je Napoleon stavbo uporabil kot hlev za svoje konje. Z zidanjem so nadaljevali zopet v letu 1800, približno 1882. leta pa je bila graditev končana.

Takoj za katedralo je dohod na novi železni most preko Rena, ki stoji na mestu porušenega Hohenzolernskega mostu. Od starega mostu sta ostala na vsaki strani samo še po dva okrogla stolpa in na kölnski plati stoji pred vsakim spomenik v obliki jezdeca na konju. Jezdeca predstavljata dva cesarja iz rodovine Hohenzolern in sicer Viljema I. ter Viljema II. Zanimivo je, da je skoro vsa okolica porušena, ta dva spomenika pa sta preživela že dve vojni in ostala nepoškodovana.

Na desni strani katedrale se dviga popolnoma nova stavba znane tovarne Kölnske vode 4711, zgrajena iz stekla in mesinga. Pogled nanjo je zelo lep, ko se mesing in steklo tako blestita. Poleg nje na nasprotni strani ceste se dviga nova palača banke, takoj za njo pa 5-nadstropna palača iz belega marmorja — nova radiooddajna postaja, ki je najmodernejše opremljena in jo prištevajo med prve v Evropi. Ima radijski in televizijski oddajnik. Tudi nova pošta ter poslopje trusta AEG sta zgrajena v modernem slogu.

Prodajni lokali so nameščeni večinoma v novih pritličnih zgradbah in so zelo razkošno opremljeni. Kapitalisti so kopičili blago pred reformo denarja v letu 1948 samo zato, da so ga po reformi lahko draže prodajali. Ljudstvo pa ni imelo za nakup potrebnega denarja in ga tudi še sedaj nima. Na njegov račun so si torej ustvarjali kapital. Ko sem o tem govoril z nekim domačinom, se je možakar, ki mu je bilo približno 50 let in je po poklicu električar, jezil. Je brez dela. Sedaj prejema podporo 24 DM tedensko, kar znese 96 mark mesečno. Od tega plača za stanovanje 60 mark, tako da mu za hrano in obleko le malo ostane. Glede zaposlitve velja v Zapadni Nemčiji pravilo, da imajo prednost begunci iz sovjetske cone. Vsak brezposelni dobiva podporo pol leta. Če po preteku tega časa še nima zaposlitve, mu isto znižajo za 50 odstotkov. Možak je dejal: »Vse premalo se brigajo za delavca in vse preveč pustijo bogateti tiste, ki imajo vsega dovolj.« Povsod slišim isto pesem: delavec premalo zasluži, tako da se le z veliko težavo prebije skozi življenje.

Od radiooddajne postaje sem stopal dalje med ruševinami in obdajal me je popoln mir. Če ne bi iz bližnjih obljudenih ulic prihajal hrup vozil, bi si čisto lahko predstavljal, da hodim po razpadlem mestu iz starih časov. Med ruševinami iz te vojne sem nekje opazil celo ruševine starih Rimljanov in sicer razvaline vodovoda, ki je bil napeljan od Trierа preko Ehrenkirchna do Kölna in dalje.

Kulturno življenje Kölna se odvija v avli univerze, kjer imajo svoje prostore opera in drama. Vsa predvojna gledališča so bila porušena. Dovolj pa je kinodvoran, ki so večinoma v zasilnih prostorih. Na programu so isti filmi, kot jih opazimo povsod. Po sodbi prebivalstva ima najboljše gledališče mesto Düsseldorf, katerega nameravam ogledati. Tam igra tudi znani igralec iz predvojnega filma Willi Forst, svojo umetniško pot pa je v njem pričel tudi pred kratkim umrli filmski igralec Paul Kemp.

Še eno zanimivost ima mesto Köln, to je živalski vrt, na katerega so meščani zelo ponosni, in delajo zanj precej reklame. Od vseh eksotičnih živali so otrokom najbolj priljubljene žirafe, ki so tako krotke, da jim otroci dajejo iz rok svoje prinešene poslastice. Vsako sredo in nedeljo imajo otroci tu polovično vstopnino, na železnicah pa za obisk vrta tudi polovično vožnjo.

Iz Kölna dalje pelje pot proti Westfaliji, do znanega Solingena, (katerega ime pozna naša gospodinja po oznaki na nožih) in do Wuppertala.

ZANIMIVOSTI PO ŠIRNEM SVETU

Odkrili so spomenik raci. V nekem turškem naselju, ki je bilo ob priliki zadnjega potresa popolnoma porušeno, so pred kratkim odkrili spomenik raci. Raca je občutila pretečo nevarnost potresa veliko preje kot stanovalci in je sredi noči pričela tako vpiti, da je prebudila iz sna vse stanovalce bližnjih hiš. Ti so instinktivno sluteč nesrečo, zapustili stanovanje in zbežali na polje. Kmalu zatem se je pričela tresti zemlja in stavbe so se rušile kot hiša iz kart. Raco so ruševine pokopale. Po obnovi popolnoma porušene vasi, je preživelo prebivalstvo iz hvaležnosti odkrilo tej raci spomenik.

Koliko vrst živih bitij je na zemlji? Zoologi poznajo danes preko 900.000 vrst živih bitij. Najštevilnejše so žuželke, saj jih je nič manj kot 675.000 vrst. Naslednja velika vrsta so vretenčarji, 45.000 vrst jih je, ki so takole razporejeni: ribe — 25.000 vrst, amfibije (žabe ipd.) — 2.500 vrst, plazilci — 4.500 vrst, ptice — 8.600 vrst; sesalci — 4.400 vrst.

Slepi dijak najboljši. Neki štirinajstletni dijak, doma iz okolice Strassburga je od rojstva slep. Kljub težkemu prirodnemu defektu pa je letos opravil malo maturo kot najboljši dijak z odličnim uspehom.

S 93 leti napravil osnovno šolo. 93. letni kmet, doma iz italijanske pokrajine Kalabrije se je pred kratkim v enem letu naučil brati in pisati. Izpolnil je 93 let, ko mu je učitelj svetoval, naj položi izpit, s katerim bi se mu priznala osnovna šola. Pri izpitu se je starček posebno izkazal v znanju zgodovine in z živimi spomini na Napolcona III. in Garibaldija, ki ga je osebno poznal in tudi po njegovi smrti pokopal.

Messerschmidt zopet aktiven. Poznani nemški letalski konstruktor, ki je bil po vojni dalj časa zaprt kot nacistični funkcionar, zopet dela in konstruira. Ker pa povojna Nemčija ne sme proizvajati letal, je letalski strokovnjak pričel delati načrte za male avtomobile, ki jih bodo pričeli serijsko izdelovati. Novi avtomobili so konstruirani na principu „Lambretta" motorjev.

Smrt znanega filmskega igralca. Pred dvema tednoma je v Bonnu umrl popularni nemški filmski komik Paul Kemp. Igralec je posnel več kot 60 filmov, v katerih je zabaval gledalce. Pogreba se je udeležilo več tisoč ljudi, med njimi vsi poznani nemški filmski igralci.

Novo zdravilo proti želodčnemu čiru. Dr. Robert Moffett, ameriški strokovnjak za notranje bolezni, je iznašel novo kemično sredstvo za zdravljenje želodčnega čira. Zdravilo je kemična spojina amonijaka, ki zmanjšuje izločanje hidroklorične kisline v želodcu. Novo zdravilo so na številnih bolnikih uspešno preizkusili ter pričeli z masovno proizvodnjo. Zdravilo se imenuje „Pamine" in ga bolnik prejme kot injekcijo ali pa v tabletah.

„Humanite" in moda. Ob priliki „revolucije" v ženski modi, ki jo je izzval pariški velekrojač Christian Dior s skrajšanjem ženske obleke na 40 cm od tal, je ostro reagiral tudi francoski informbirojevski list „Humanite". Časopis odločno trdi, da je Dior skrajšal obleke zato, ker je sluga ameriškega kapitala in njegovih interesov. „Humanite" ga je „razkrinkal" kot agenta amerikega imperializma v Franciji.

Nov rekord. Med najbolj karakteristične „manifestacije" v Vzhodni Nemčiji, spadajo na vsak način številni pribegi iz „raja". Med begunci je vedno več tistih, ki bi morali čuvati in braniti režim — to so člani verne „Volkspolizei". V juliju so ti „ljudski policaji" dosegli svojevrsten rekord, 474 čuvarjev je zbežalo na zahod z željo, da se nikdar več ne vrnejo.

Kitajci in čaj. Kitajci so pričeli piti svoj znameniti čaj v VI. stoletju našega štetja, ko so kitajski pesniki navdušeno opisovali občutke človeka, ko popije prvo, drugo, tretjo ... itd skodelico čaja.

Zaklcta hiša

12

Ariel Kassack:

V svojem otvoritvenem govoru je tožilec Martin poudaril jasnost in neovrgljivost dokazov, ki obremenjujejo Jacka Cooperja. Zato tožilstvo zahteva potrditev obtožencčeve krivde in njegovo obsodbo. Naj s svojim lastnim življenjem plača za življenje, ki ga je uničil.

Takoj v začetku je Bert spoznal, da bo branilčeva obramba obstojala predvsem v tem, da bo skušal vzbujati o vsaki trditvi dvome, dvome nad vsakim dejstvom, nad vsako izjavo prič.

Zaslišan je bil glavni urednik in lastnik lokalnega lista gospod Mark Karr. Stari branilec ga je s svojimi zvitimi vprašanji pripravil do tega, da je moral priznati svojo nekdanjo snubitev in celo to, da je pred Margino poroko njej in ženinu grozil.

Tako je Karr kot priča izgubil na tehtnosti.

Ko so bili zaslišani člani Gardnerjeve družine, je branilec spet razsinal svoje dvome. To pot nad dejstvi. Ugotovil je, da nihče ni videl Jacka, da bi bu vsul strup v kozarec, da nihče ne more z gotovostjo trditi, da bi bil on morilec...

Kljub temu je obtožba pridobivala na trdnosti. Zagovornik se je boril z Rommyjem kot lev, vendar je tožilcu uspelo dokazati, da je samo Jack pripravljal pijače, da je edino on imel možnost, da bi zastrupil liker.

Odvetnik Gardnerjeve družine je potrdil, da je Marga podedovala na poročni dan sto tisoč dolarjev.

Sledil je izkaz petih izvedencev grafologov. Vsi so izjavili, da je ona tri pisma napisal obtoženec sam.

Nato je bila zaslišana Margina služkinja. Rommyju je uspelo, da je potrdila, kako slabo je bilo njeni gospodarici 28. novembra, a 24. decembra še bolj.

— Kako slabo? — je vprašal branilec.

— Tako, da bi bila skoraj dušo izbruhala. —

— In vi, Berta, ali niste še nikdar bruhali? —

— Seveda sem. —

— Kakor gospa Marga? —

— Tudi. —

— Toda vi niste bili nikoli zastrupljeni z arzenikom. Kajne, da ne? —

Rommy je skočil na noge. Zagovornik je imel na čelu debele kaplje znoja.

Na vrsti je bil lekarnar. Tako je bil prehlajen, da je neprestano kihal. Izjavil je, da je v oktobru Jack Cooper pri njem kupil škatlico arzenika proti mrčesu. — Čez kaka dva tedna je spet prišel in kupil še eno. Rekel je, da je prvo izgubil, a da ima podgane v hiši. —

Zagovornik: — Koliko škatlic prodaste na leto? Petdeset? —

Lekarnar: — Da, približno. —

Zagovornik: — Ali si zapišete, kdo jih kupi? —

Lekarnar: — Ne, ker so v svobodni prodaji. —

Zagovornik: — Čudno, da ste si baš Jacka Coopera zapomnili, čeprav je odšlej poteklo že pet mesecev. —

Lekarnar: — Zapomnil sem si ga, ker je v tako kratkem razdobju kupil kar dve škatlici. Tudi zato, ker je trdil, da so v vili podgane, česar nisem prej nikdar slišal. — Zagovornik: — Torej naj vam verujemo na besedo? —

Sodnik: — Opozarjam, da je priča prisegla! —

Zaslišana je bila klavirska učiteljica Ana Scott. Gos obesedno je začela pripovedovati, kako je pogosto slišala prepire med Jackom in Margo. Njena hiša stoji v soseščini zaklete hišice. Ene scene v decembru se je še prav posebno dobro spominjala. Jack je zahteval denarja, a Marga je vpila, da mu ne da niti penija več. Jack je trdil, da je zaigral veliko vsoto, da mu Marga mora pomagati.

Sodnik: — Ali je priča morda slišala, kje je Jack izgubil toliko denarja? —

Priča: — V tistem nočnem lokalu „Pri veselem hudiču". —

Zagovornik: — Priča ni bila navzoča pri prepiru. Kako more tako odločno trditi, kdo so bile osebe, ki so se prepirale? Kako jih je mogla videti, saj njena hiša ne stoji tik Margine vile? —

Priča: — Slišala sem ju na svoja lastna ušesa. —

Končno je morala priznati, da se je splazila pod Margino okno, da je v mrzli decemberski noči prisluškovala in oprezala skozi okno. Zagovornik jo je s svojimi navzkrižnimi vprašanji tako zmedel, da se je večkrat zagovorila glede datuma in mesta prepira.

Poslušalci so se odlično zabavali. Stara gospodična je rdeča kot rak in vsa v solzah osramočena zapustila sodno dvorano.

Bil je zaslišan tudi vodja zastavljalnice. Izkazalo se je, da je Jack zastavil več Marginih draguljev in dragocenosti. Sedaj so na razpolago sodišču.

Pred sodišče je stopil predsednik krajevne posojilnice. Potem, ko je prisegel, je izjavil, da je Jack Cooper vzel na posodo pet tisoč dolarjev.

Rommy: — S čigavim poroštvom? —

Priča: — Izjemoma nisem zahteval poroštva, ker je bil Jack Cooper podpredsednik Gardnerjeve banke in ker sem vedel, da je tast bogat. —

Sodnik: — Ali vam je obtoženec vrnil izposojeno vsoto? —

Priča: — Čeprav sem ga večkrat opomnil, mi ni vrnil. Zato sem odšel v banko k gospodu Gardnerju, ki je dolg z obrestmi vred poravnal. —

Zagovornik: — Ali je obtoženec v januarju vprašal še za posojilo? —

Priča: — Ne. Sredi januarja je prišel k meni, se opravičeval, da še ni vrnil dolga in prosil za podaljšek. Rekel je, da bo vračal v manjših obrokih in vse povrnil. Povedal sem mu, da je dolg plačal gospod Gardner. Tedaj se je obrnil in brez besed odšel. —

Zaslišan je bil še nek bančni uradnik, ki je povedal, da je Jack stalno rabil pri delu pastelni svinčnik in pokazal nekaj aktov z rdečimi beležkami. Izkazalo se je, da točno odgovarjajo opombam v zdravniški knjigi.

Kot poslednji dokazni material je Rommy Martin pokazal zdravniško knjigo, Jack

Jeza škoduje zdravju

Jeza ne pristoja nikomur, najmanj pa ženski, ki naj bi s svojo mirnostjo in uvidevnostjo vplivala na okolico in ustvarjala prijetno vzdušje v družini. Notranja harmonija ohrani žensko tudi na zunaj lepo, njen pogled, glas, kretnje in poteze na obrazu pričajo, da zna tudi ob kritičnih trenutkih ohraniti svoj mir. In res, življenje bi bilo dosti lažje, če bi se človek toliko ne jezil.

Jeza pravzaprav ni nič drugega kakor nedoslednost volje. V nekaterih primerih je jeza upravičena, po večini pa jo človek sam z lastno voljo privabi. Nekdo je preveč občutljiv, drugi se nagiba k togotnosti, pri tretjem pa se užaljena nečimrnost vedno razdivja v jezo. K jezi se večkrat pridruži tudi zavist in nekateri ljudje bi se čutili kar prikrajšane, če se ves dan ne bi mogli razjeziti.

Jeza izvira iz mnogih duševnih zmot. Kdor se ji prepusti, sodi slepo in osebno, namesto, da bi bil stvaren. Pogled na rdeč obraz, stisnjene obrvi in divje oči jeznega človeka napravi na nas vtis, da ni normalen. Spačen obraz je samo zunanji odraz notranjega stanja. Dejanja, ki jih človek v takem razpoloženju stori, so navadno brez razumske osnove. Šele ko se iztrezni, uvidi, da je v jezi zašel predaleč, vendar je že prepozno, ker neumnosti in krivičnih dejanj ne more več izbrisati. Pogosta jeza nam prinaša samo škodo. Človeka, ki za vsako malenkost eksplodira, ljudje ne spoštujejo. Kdor se prevečkrat jezi, si s tem samo greni življenje, ne zna si ustvariti resnično objektivnih sodb, ker je vedno tako oseben, že pri navadnem pogovoru je najprej premagan tisti, ki se jezi, zmago pa odnese, kdor ohrani svojo mirnost.

Dalje škoduje jeza tudi zdravju. Živcem in srcu nalagajo neprestana vznemirjenja preveč dela. Kri plane v glavo in deluje na možganske celice tako, da je izključeno pravilno mišljenje.

V vznemirjenem stanju človek vse pretirava, ustvarja si najbolj čudne povečave. Razbit kozarec vzbudi tak hrup, kot bi bila uničena vsaj kristalna vaza.

Če se človek srdu prepusti, potem ga težko obvlada. Izognemo se ga lahko samo tedaj, če ga že v začetku zadušimo, zato pa je potrebno obvladovanje samega sebe. Boriti se moramo torej proti vzrokom jeze. To so togotnost, prevelika občutljivost, muhavost, zavist, ljubosumnost, domišljavost itd. Človek naj se zaveda, da je tudi samega sebe treba vzgojati — težiti mora k čimvečji popolnosti. Vedno si mora pri-govarjati — z močno voljo se da marsikaj doseči.

Duševna ubranost in trezna presoja sta pogoj za uspehe v življenju.

Vaši hčerki bosta šli v šolo Zgornja modela sta kar zanje

Počitnice najmlajših

Brezskrbni dnevi počitnic bodo kmalu za nami. Pionirji radovljiškega okraja, ki so na letovanju v lepem slovenskem istrskem mestu Izoli, na to še mislijo. Letovanje je organiziral OLO Radovljica.

Morje kliče pionirje na obalo. Tu je poleti najlepše. Voda sveži telo, sonce sije ter počasi barva belo kožo. Vsi pionirji so že lepo zagoreli. Marsikdo ni znal plavati. Poskuša in giblje z rokami in nogami. Kmalu bodo znali vsi. Domov se bodo vrnili zdravi in veseli.

Razne igre, plavanje in izleti v okolico utrjujejo med njimi tovarištvo in kolektivno življenje. Pionirji spoznavajo na svojem oddihu lepo slovensko Istro, ki je bila dolga stoletja pod tujim gospodstvom. Slovenci in Italijani žive tu v sožitju in med njimi se pionirji počutijo prav dobro. Na vsakem koraku so deležni podpore in razumevanja. Ob lepih večerih se ozirajo na razsvetljeni Trst, ki še vedno čaka na priključitev k naši domovini.

Na letovanju si bodo pionirji nabrali novih moči za uspešno delo v novem šolskem letu. Vsi pionirji pošiljajo svojim staršem prisrčne pozdrave iz prijetnega letovanja in zahvalo OLO Radovljica, ki jim je s svojo podporo omogočil tri tedne zdravega in brezskrbnega življenja.

Belo perilo sušimo na soncu

Za gospodinjstvo je perilo dragocena imovina, zato moramo z njim skrbno ravnati. Zlasti važno je, da gospodinja ve, kako je treba prati. Takrat perilo najbolj trpi. Vsaka varčna in praktična gospodinja stremi za tem, da perilo lepo in čisto opere pa vendar kar najbolj prizanesljivo in da porabi pri tem čim manj časa in truda. Možnost ima, da uporablja preizkušene pralne pripomočke in se ravna po navodilih.

Preden perilo namočimo, moramo ločiti belo, pisano in volneno perilo ter nogavice.

Belo perilo namočimo čez noč v razstopini sode, da se vsa umazanija odloči. Za pisano in drugo perilo je najbolje, da ga namočimo v čisto deževnico. Iz te vode nato perilo ovijemo, ga namilimo, zmencamo in izplaknemo. Za kuhanje perila je najboljši lug, ki ga pripravimo z mehko vodo. Ali pa v trdo vodo stresemo kakršnegakoli pralnega pripomočka, ki ima to lastnost, da veže in izloči iz vode rudninske snovi ter jo tako omehča. Od številnih praškov za namakanje in pranje naj se gospodinja posluži tistega, v katerega ima po lastni izkušnji največ zaupanja.

Posamezne kose perila namilimo najprej na eni, nato pa še na drugi strani. V lonec ali kotel naložimo naenkrat le toliko perila, da ga lahko obračamo in da ga lug pokriva. Perilo naj vre 15 minut in medtem ga moramo večkrat premešati. Ko ga jemljemo iz kotla, ga še enkrat pregledamo in zdrgnemo madeže, ki so še ostali. Kuhano perilo pustimo, da se ohladi, nato ga izplaknemo najprej v topli, nato še v mrzli vodi, dokler ni čisto. Izplakovanje je zlasti važno. V tkanini ostalo milo je vzrok, da nam perilo v omari porumeni.

Oprano belo perilo obesimo na sonce, barvasto pa po možnosti v senco. Če bomo še isti dan likale, potem poberemo perilo, ko je še nekoliko vlažno. Sicer ga pa pred likanjem naškropimo in zložimo. Razumljivo je, da bomo perilo zlagale in likale sede, če je le mogoče. Seveda mora biti deska za likanje primerno visoka, da roke preveč ne trpe. Le poškrobljeno perilo, čipke in podobno likamo stoje, ker moramo z likalnikom močno pritiskati.

Ko je perilo zlikano, ga moramo, če je vlažno, razpostaviti po mizi, da se dodobra posuši, šele nato zložimo enake kose skupaj in jih spravimo v omaro.

Vsaka gospodinja naj si zapomni, da peremo občutljive tkanine samo v mlačni vodi, ker jih s kuhanjem lahko samo uničimo. Perilo iz umetne svile je najbolje prati v mrzli vodi, ne smemo ga preveč drgniti in ožemati, niti uporabljati močnega luga, ki škoduje zlasti barvi. Tanko svileno perilo namočimo v raztopini milnih kosmičev. Likati ga ne smemo s prevročim likalnikom.

Še nekaj o pranju oblek. Preden peremo, odparajmo občutljive in drage gumbe, spnimo gube, ki se dajo težko zlikati in z nitjo zaznamujmo madeže. Za volneno obleko premešamo pest pralnega praška v mrzli vodi, nato prilivamo počasi mlačno vodo. V to denemo obleko in jo nalahno drgnemo. Potem pa jo s stiskanjem dobro izplaknemo v mlačni vodi (ožemati je ne smemo) in posušimo na obešalniku. Naravnati jo moramo v pravo lego. Še bolje je, če volnene stvari osušimo s frotirkami.

Jopice in puloverje peremo ravno tako. Vzemimo za vsak komad novo milnico. Če so obleke barvaste, dodajmo zadnji vodi nekoliko kisa.

Tudi pri svilenih oblekah je važno, da nam ne obledijo. Za rjave obleke damo v vodo kis, za modre in zelene galun, za rožnate in črne pa sol. Barvastih oblek ne smemo spraviti v stik z drugimi tkaninami, niti jih ne smemo zlagati mokrih. Najbolje je, da jih takoj posušimo.

Kuharski recepti

Vkuhane breskve. Olupi zrele, a še trde breskve, poberi kosti iz njih in jih zreži na štiri dele. Kuhaj jih pol minute v sladkorju, potem jih deni v kozarce, nalij nanje sladkor, v katerem so se kuhale, ter jih kuhaj še 10 minut v sopari.

Fižol v kisu. Iztrebljeno in oprano fižolovo stročje z nerazvitimi zrni skuhaj, a ne premehko. Odcejeno stresi v prsteno skledo in polij z vrelim kisom, v katerem naj se ohladi. Mrzlo in odcejeno naloži v steklenico s širokim vratom tako, da leže stroki počez; vmes daj šalotke, cel poper, česen v zrnih in lovorjeve lističe. Napolnjeno steklenico zalij s slanim, prekuhanim in ohlajenim kisom. Čez fižol položi navzkriž dva klinčka lovorjeve vejice, da držita fižol pod kisom. Zaveži s pergamentnim papirjem in hrani na suhem, hladnem prostoru. Če se kis osuši, ga dolij.

NA UMETNIŠKI RAZSTAVI

Obiskovalka: »Zdi se mi, da riba ni popolnoma sveža!«

— — —

Zadnje zaslišanje tistega tedna, v petek, je bilo končano. Družina Gardner se je vrnila domov. Uboga Marga je počivala na ležalnem stolu. Dva dni je zahtevala, naj jo puste k procesu, končno se je vdala. Tistega dne je novinarka Antoana Adams izgubila službo samo zato, ker je tako vztrajno zagovarjala Jacka. Čeprav so ji njeni gospodarji grozili, ni odnehala.

Bila je pri Gardnerjevih na kosilu. Bert ji je rekel:

— **Gospodična, rad bi vas nekaj vprašal.** Odkod izvira vaše izredno zanimanje za obtoženca? Zaradi njega ste izgubili dobro službo. —

— **Prepričana sem, da je Jack nedolžen.** —

— Nemogoče! —

Antoana je skočila pokonci:

— Kaj hočete od mene? —

— Ne verjamem vam, — povzame Bert. — Novinarka, ki je že mnogo videla in izkusila v življenju, ne bi žrtvovala svoje eksistence za nekega tujca ..., ki je v očeh vseh ljudi kriv kot Kajn. Verjel bi Margi, ki ljubi svojega moža. Verjamem Gardnerjevim, ki žele zeta brez vsakršne krivde, toda vam, gospodična, ne verjamem. — S trdim glasom je vprašal:

— Kaj nam prikrivate? —

— Odklanjam zaslševanje! —

— Gospodična, jasno je, da veste nekaj že od vsega začetka. Povejte, kaj vas je pripeljalo v ta kraj? Kaj vas je prisililo, da branite Jacka? —

Gospodična je vstala in odvrnila:

— Vaše zoprnosti, gospod Smith, včasih res ne morem prenašati. —

Odšla je. Kmalu za tem sta Bert in Leda prejela pismena povabila k pričevanju v ponedeljek.

V soboto ni bilo obravnave. Antoana Adams je bila skoro ves dan v celici pri Jacku. Prosila ga je, naj govori, naj se brani, naj zaupa svojemu zagovorniku! A vse zaman. Jack je ostajal molčeč, negiben kot mrlič.

— — —

Ko je Leda v ponedeljek stopila v sodno dvorano, je prebledela. Tam je sedel namreč tudi gospod James, oni prekupčevalec z nepremičninami, ki je Bertu nekoč svetoval najem zaklete hišice.

Gospod James je povedal, da je star prijatelj Gardnerjeve družine. Tožilec Rommy mu je pokazal menico, datirano z 31. decembrom. Na njej je bilo napisano „izročajte donašalcu sto dolarjev!" ter gospodov podpis.

Tožilec: — Komu ste izročili menico? —

James: — Ledi Gardnerjevi. — Prišla je k meni, ko sem že zapiral. Rekla je, da je v veliki stiski in naj ji posodim. Poznal sem jo še kot otroka in sem ji rad storil uslugo. —

Poklicali so Ledo.

Tožilec: — Kaj ste naredili z menico, ki vam jo je dal gospod James? —

Priča: — Spravila sem jo v torbico. — (v dvorani smeh).

Tožilec: — Obtoženec vas je prosil denarja? —

Priča: — Ne! Denar sem rabila, ker sem bila Jacku dolžna. Imam manjše dolgove povsod v mestu... Zadnji večer leta sem odšla v Margino vilo, da bi Jacku vrnila dolg. —

Tožilec: — Koliko je bila ura? —

Priča: — Pogledala sem, ker sem se želela čimprej vrniti. Manjkalo je petnajst minut do polnoči.

Tožilec: — Kje sta se pogovarjala? —

Priča: — Skozi okno sem videla, da gre Jack proti kuhinji. Tedaj sem pozvonila. Pogovarjala sva se v veži pred kuhinjskimi vrati. Vprašala sem ga, kaj dela. Povedal mi je, da v shrambi naliva liker s češnjami. —

Tožilec: — Ali ste videli v shrambo? —

Priča: — Ne. —

Tožilec: — Če bi kdo za vašim hrbtom stopil iz obednice v kuhinjo ali bi ga videli? —

Priča: — Ne. —

Tožilec: — Po vašem bi med vajinim pogovorom lahko kdo neopažen prišel v kuhinjo in od tam v shrambo? —

Priča: — Da. Brez dvoma. — Ko sem izročila menico, sem se obrnila in odšla. —

Nato je Rommy poklical gospoda Karra.

Gospod Mark Karr je izjavil, da ni samo Jack zapustil salona, ko je pokojna Mary zahtevala pijače, temveč še nekdo.

— Aha, smo že tam! — si je mislil Bert.

Tožilec: — Povejte, kdo je bil, gospod Karr! —

Priča: — Bil je Gardnerjev gost, Bert Smith. —

Tožilec: — Ali je zapustil gospod Smith sobo takoj za obtožencem? —

Priča: — Da. In se ni vrnil, dokler ni vstopil gospod Cooper. —

— Si zvit lisjak, — je v mislih rekel Bert, toda sedaj sem pa le v pasti! — Že so poklicali Berta.

Bert je predobro poznal sodni postopek, da bi ga bilo to kaj vznemirjalo. Vedel je tudi, da mora govoriti resnico, ker se laž hitro razkrije.

Tožilec je rekel:

— Gospod Smith, prisegli ste, zato odgovarjajte po vesti ni resnici! Vam je bila znana vsebina pisem, še preden smo jih našli? —

— Da. —

— Kdaj ste jih odkrili? —

Bert je povedal dogodek.

— Torej ste vedeli, da je bila gospa Cooper v resni nevarnosti? —

— Ne. Vedel sem le, da se kaj takega iz vsebine pisem lahko sklepa. —

— Ali ste vedeli, da je pismo napisal obtoženec? —

— Ne. —

— Toda gospodična Eva vam je to povedala! —

— Je. Toda ona ni izvedenec za pisave. —

— Iz knjige ste izvedeli za sredstvo umora. Iz tretjega pisma pa, da bi se umor izvršil na Novo leto. —

— Da. —

— Zato ste ves večer pazili na Jackovo početje. Imeli ste ga pod stalno kontrolo? —

— Da. —

— Ali ste ga opazovali, ko je nalival liker? —

— Da. Šel sem za njim, ko je zapustil salon in odšel v shrambo. Ustavil sem se na kuhinjskem pragu. —

— Ali vas je gospod Cooper videl? —

— Ne vem. Nisem se skrival. Obstal sem na vratih in gledal. —

— Ste razločno videli obtoženca? —

— Popolnoma. —

— Kaj je delal? —

— Nalival je iz steklenic liker v kozarčke ter iz posode zajemal češnje. V vsak kozarček je stavljal po eno črešnjo. Tedaj je nekdo potrkal na glavna vrata. Gospod Cooper je pustil delo in šel odpret. —

— Bila je gospa Leda, kajne? —

— Da. —